

Från Sveriges delegation vid Europarådets parlamentariska församling

Sammanfattning

Riksdagens Europarådsdelegation överlämnar bifogade redogörelse för verksamheten inom den parlamentariska församlingen under 2005. Till redogörelsen är fogad en förteckning över av församlingen under perioden antagna rekommendationer, resolutioner och yttranden.

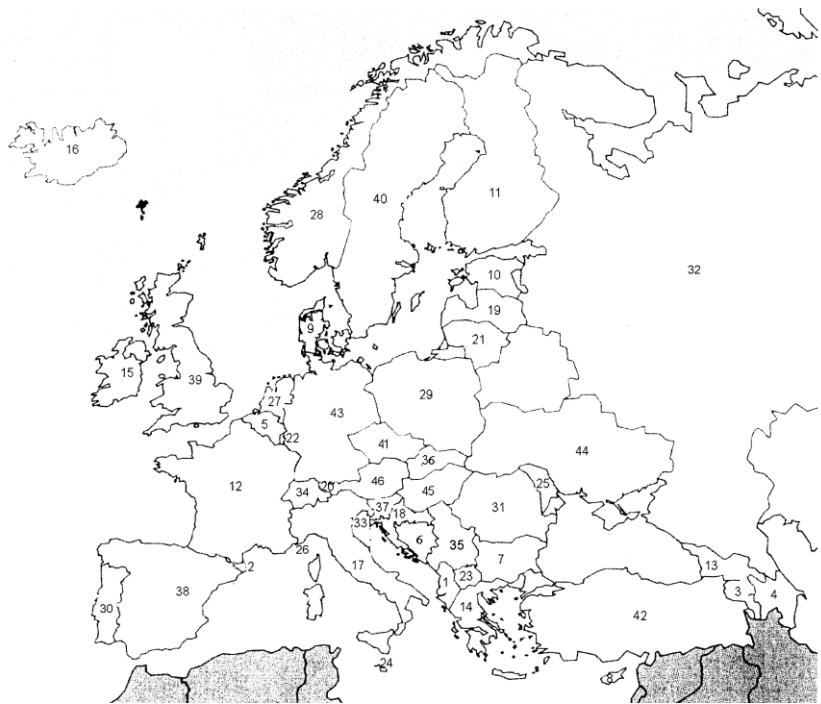
Stockholm den 31 januari 2006

På delegationens vägnar

Carina Ohlsson

Kirsti Pulkka-Ericson

Europarådets medlemsstater 2004

1 Albanien, 2 Andorra, 3 Armenien, 4 Azerbajdzjan, 5 Belgien, 6 Bosnien och Hercegovina, 7 Bulgarien, 8 Cypern, 9 Danmark, 10 Estland, 11 Finland, 12 Frankrike, 13 Georgien, 14 Grekland, 15 Irland, 16 Island, 17 Italien, 18 Kroatien, 19 Lettland, 20 Liechtenstein, 21 Litauen, 22 Luxemburg, 23 Makedonien, 24 Malta, 25 Moldavien, 26 Monaco, 27 Nederländerna, 28 Norge, 29 Polen, 30 Portugal, 31 Rumänien, 32 Ryssland, 33 San Marino, 34 Schweiz, 35 Serbien och Montenegro, 36 Slovakien, 37 Slovenien, 38 Spanien, 39 Storbritannien, 40 Sverige, 41 Tjeckien, 42 Turkiet, 43 Tyskland, 44 Ukraina, 45 Ungern, 46 Österrike.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Europarådets medlemsstater 2004.....	2
Innehållsförteckning.....	3
1 Europarådets roll i det europeiska samarbetet	5
1.1 Den parlamentariska församlingens roll och uppgifter.....	5
2 Den parlamentariska församlingens verksamhet under 2005	7
2.1 Sessionen 2005.....	7
2.2 Budget och omstrukturering av verksamheten	7
2.3 Riksdagens delegation.....	8
2.4 Utvidgningen.....	9
2.4.1 Valövervakning	10
2.4.2 Vitryssland	10
2.4.3 Observatörer	11
2.5 Politiska frågor	11
2.5.1 Europarådets tredje toppmöte.....	11
2.5.2 Relationerna till andra internationella organisationer.....	12
2.5.3 Kampen mot terrorismen	13
2.5.4 Tjetjenien.....	13
2.5.5 Balkan	14
2.5.6 Globalisering	15
2.6 Demokrati och mänskliga rättigheter	15
2.6.1 Avskaffandet av dödsstraffet	16
2.6.2 Uppföljning av verkställighet av Europadomstolens beslut.....	17
2.6.3 Mekanismen för att skydda de mänskliga rättigheterna	17
2.6.4 Jämställdhet mellan kvinnor och män	18
2.6 Sociala, ekonomiska och kulturella frågor m.m.	19
2.7 Gäster	20
3 Den svenska representationen	21
4 Huvudområden för församlingens verksamhet.....	24
4.1 Granskning	24
4.1.1 Armenien.....	24
4.1.2 Azerbajdzjan.....	24
4.1.3 Georgien	24
4.1.4 Moldavien.....	25
4.1.5 Ryssland	26
4.1.6 Ukraina.....	27
4.2 Politiska frågor	27
4.2.1 Europarådets tredje toppmöte.....	27
4.2.2 EU	28
4.2.3 Relationer till USA.....	29
4.2.4 Nagorno-Karabach	30

4.2.5 Mellanöstern	31
4.2.6 Folkomröstningar.....	31
4.3 Juridiska frågor	32
4.3.1 Guantánamo.....	32
4.3.2 Ofrivilliga försvinnanden.....	32
4.3.3 Restriktioner angående rösträtten	33
4.4 Ekonomi	33
4.4.1 EBRD	33
4.4.2 OECD	34
4.4.3 Arbetslösheten i Europa.....	35
4.5 Kultur, vetenskap och utbildning.....	35
4.6 Sociala frågor.....	36
4.6.1 Europa och tsunamikatastrofen.....	36
4.6.2 Rättigheter för barn på institutioner.....	37
4.6.3 Mentalvården i Europa	38
4.6.4 Språkstridigheter inom belgisk hälsovård.....	38
4.7 Befolknings- och flyktingfrågor	38
4.7.1 Europeisk migrations- och integrationsstrategi.....	38
4.7.2 Ett minnescentrum för offren för tvångsflyttningar	39
4.7.3 Asylsökande barn	39
4.8 Jordbruk och miljö.....	40
4.8.1 Genetiskt modifierade organismer	40
4.8.2 Kostnaden för en gemensam jordbrukspolitik	40
4.9 Jämställdhet mellan kvinnor och män	41
4.9.1 Människohandel.....	41
4.9.2 Tvångsäktenskap och barnäktenskap	42
4.9.3 Försvinnanden och mord på kvinnor i Mexiko	42
4.9.4 Kvinnor och religion.....	43
4.9.5 Diskriminering av kvinnor i arbetslivet och inom sport	43

1 Europarådets roll i det europeiska samarbetet

Europarådet har under ett drygt halvsekel varit en huvudaktör när det gäller att skapa en gemensam europeisk värdegrund kring krav på demokrati, mänskliga rättigheter och rättssäkerhet. Genom sina 199 konventioner är Europarådet i dag en viktig normgivande institution inom europeisk politik. Europarådets historiska uppdrag är att åstadkomma en fastare enhet mellan medlemmarna bl.a. genom att upprätta internationella konventioner och rekommendationer. Sverige tillhörde grundarna när Europarådets stadgar undertecknades av 10 västeuropeiska stater i London den 5 maj 1949.

Sedan Europarådets utvidgning satte fart efter 1989 har medlemskretsen mer än fördubblats. Vid årsskiftet 2005/06 hade Europarådet 46 medlemsländer. Stöd för och uppföljning av den samhälleliga utvecklingen i Öst- och Centraleuropas nya demokratier har präglat arbetet i den parlamentariska församlingen under det senaste decenniet. Medlemskap i Europarådet bidrar till att stärka de rättsstatliga institutionerna och främjar säkerställandet av de mänskliga fri- och rättigheterna.

EU:s fördjupade och utvidgade integration har av Europarådets parlamentariska församling setts som en fråga som direkt påverkar Europarådets egen framtid och dess roll i det europeiska samarbetet. Genom EU:s östutvidgning 2004 integrerades ytterligare 10 av Europarådets medlemsländer i unionens samarbete, och EU-medlemmar utgör nu en majoritet inom Europarådet. Även Natos beslut om att ansluta nya medlemsländer har påverkat Europarådet. Dessa förändringar i Europas samarbetsstrukturer har ställt Europarådet inför nya utmaningar och bidrog till behovet av att tillkalla ett tredje toppmöte mellan medlemsländernas stats- och regeringschefer i maj 2005. Det tredje toppmötet lade grunden för en reformprocess med syfte att skapa en mer tydlig och effektiv organisation med fokus på kärnuppdraget att främja respekten för de mänskliga rättigheterna, demokrati och rättsstatlighet.

1.1 Den parlamentariska församlingens roll och uppgifter

Europarådet arbetar på tre politiska nivåer: ett beslutande och verkställande organ – Ministerkommittén, ett rådgivande och pådrivande organ – den parlamentariska församlingen och ett organ för samarbete på lokal och regional nivå – den europeiska kongressen för lokala och regionala organ, kommunalkongressen.

Den parlamentariska församlingen var den första av sitt slag i Europa. Även om den från början kallades den rådgivande församlingen, har man successivt gått över till beteckningen den parlamentariska församlingen. Ledamöterna utses av medlemsländernas parlament och är medlemmar av dessa parlament. Antalet representanter i de nationella delegationerna fastställs i

förhållande till landets invånarantal. Sedan Monaco blev medlem i september 2004 är antalet delegater i församlingen 315. Lika många suppleanter utses. Dessutom deltar parlamentariker från Israel, Kanada och Mexiko i församlingens arbete med observatörsstatus. Numera finns inga länder kvar i kategorin ”församlingens särskilda gäster”, dvs. parlamentariker från kandidatländer.

Församlingen representerar hela den partipolitiska skalan i medlemsländerna, något som bidrar till parlamentets auktoritet. Partisamarbetet över gränserna har under åren fått allt större betydelse. Fem partigrupperingar är verksamma inom Europarådets parlamentariska församling: den socialistiska gruppen (SOC), det europeiska folkpartiet (EPP/CD), den europeiska demokratiska gruppen (EDG), alliansen för Europas liberaler och demokrater (ALDE) samt den förenade europeiska vänstern (UEL). Ett trettiotal parlamentariker står utanför dessa partigrupperingar.

För att medlemsländernas ombud ska kunna fullgöra sina uppgifter i Ministerkommittén, i den parlamentariska församlingen och i sekretariatet erfordras privilegier och immunitet. Dessa är fastställda i Europarådets första konvention (ETS nr 1) som är en allmän överenskommelse om privilegier och immunitet och undertecknades 1949. Med tanke på den samhälleliga utvecklingen sedan undertecknandet har principer när det gäller parlamentarisk ansvarsfrihet klargjorts. Det har också gällt att förklara innebörden av flera termer i den allmänna överenskommelsen och fastställa normer för upphävandet av parlamentarisk immunitet. Vidare har det varit viktigt att tidsmässigt precisera delegaternas parlamentariska immunitet. Dessa förändringar genomfördes 2003. Församlingen underströk då också vikten av samarbete och informationsutbyte med de nationella parlamenten när det gäller frågor om parlamentarisk immunitet.

Församlingen har genom sina dagsaktuella debatter och ställningstaganden blivit en plattform där Europas centrala framtidsfrågor dryftas. Vid utvidgningen av Europarådet har församlingen medverkat aktivt genom att förbereda kandidatländer för medlemskap, bedöma om villkoren för medlemskap är uppfyllda och bistå de nya medlemsländerna i deras demokratiska utveckling. Församlingen har varit pådrivande i frågor om de mänskliga rättigheterna och minoriteters rättigheter samt har bidragit vid tillkomsten av ett stort antal konventioner. Stora förändringar i omvärlden och Europarådets egen utvidgning under 1990-talet har motiverat en kontinuerlig översyn av verksamhetens inriktning och organisation samt formerna för det europeiska samarbetet.

Genom utvidgningen av medlemskretsen har Europarådet fått en mer heterogen sammansättning, vilket ställer speciella krav när det gäller att upprätthålla värderingar och principer. Den parlamentariska församlingen anser att det är viktigt att säkerställa att Europarådets grundläggande värderingar – och därigenom dess trovärdighet – inte försvagas. Det räcker inte med att ett land ingår en principiell förbindelse att respektera de mänskliga rättigheterna och rättsstatens principer. Uppföljningen och kontrollen av efterlevnaden av dessa principer är en viktig del av verksamheten i såväl den parlamentariska för-

Okänt namn på dokumentegenskap.Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.

samlingen som Ministerkommittén och i kongressen för lokala och regionala organ.

2 Den parlamentariska församlingens verksamhet under 2005

2.1 Sessionen 2005

Europarådets parlamentariska församling möttes i fyra delsessioner under 2005. Samtliga hölls i Strasbourg. Delsessionerna ägde rum den 24–28 januari, den 25–29 april, den 20–24 juni och den 3–7 oktober. Det ständiga utskottet, som beslutar på församlingens vägnar mellan delsessionerna, sammanträdde den 18 mars i Paris, den 6 juni i Lissabon, den 1 september i Monaco och den 25 november i Bukarest.

Vid de fyra delsessionerna debatterades utskottens rapporter, angavs rekommendationer till Ministerkommittén, antogs resolutioner och direktiv, gjordes uttalanden i aktuella frågor samt debatterades akuta kriser.

De rapporter som lades fram för församlingen och det ständiga utskottet hade förberetts av tio fackutskott eller deras underutskott som sammanträtt i Strasbourg, Paris eller i något av medlemsländerna på inbjudan av respektive lands parlament. Vid sidan av utskotten har byrån, de politiska gruppledarnas samordningsgrupp och delegationsordförandenas möten viktiga roller när det gäller att dra upp riktlinjer för församlingens verksamhet.

Till president för församlingen valdes *René van der Linden* (kristdemokrat) från Nederländerna. En ledamot kan enligt praxis väljas till president i högst tre år. René van der Linden är församlingens 23:e president.

Utöver 20 vicepresidenter som väljs av församlingen på roterande basis ingår de politiska gruppernas ordförande ex officio i byrån. *Mats Einarsson* som UEL:s gruppledare ingick därmed i byrån även under 2005.

Parlamentarikerförsamlingens sekreterare, som numera tituleras generalsekreterare, väljs av församlingen på förslag av Ministerkommittén (63 §). *Bruno Haller* (Frankrike) har haft posten sedan 1996. Hans andra femåriga mandatperiod sträcker sig till januari 2006. Till hans efterträdare har församlingen valt *Mateo Sorinas* (Spanien).

2.2 Budget och omstrukturering av verksamheten

Församlingen har rätt att yttra sig över organisationens och församlingens egen budget. Det är dock Ministerkommittén som beslutar i budgetfrågor. Debatten ägde rum vid det ständiga utskottets möte i juni. Som underlag för debatten fanns ekonomiutskottets två rapporter: *Europarådets budget för 2006* och *församlingens egna utgifter för 2006* (dok. 10558, yttrandena 256, 257). Församlingens anslag för 2005 uppgick till 15 090 600 euro (för 2004 var siffran 14 576 200 euro).

Vid en utvärdering av aktiviteterna inom Europarådet bör beaktas att förväntningarna och trycket på organisationen har ökat sedan utvidgningen av

medlemskretsen. Däremot har resurser inte tillförts i motsvarande grad. I sitt yttrande över Europarådets budget år 2006 välkomnar församlingen det tredje toppmötets resultat. Med hänvisning till den vid toppmötet antagna ambitiösa handlingsplanen påpekar församlingen att detta åtagande inte kan infrias om organisationen inte får resurser som motsvarar uppdraget. Församlingen föreslår en förändring i stadgans artikel 38 så att församlingen får befogenhet att besluta om sin verksamhetsbudget. Dessutom krävs att verkliga konsultationer förs med församlingen om organisationens budget och det närmaste finansiella årets budgettak. Med tanke på Europarådets speciella uppgifter i Europas institutionella struktur är det viktigt att regeringarna förser organisationen med tillräckliga resurser bl.a. för att delta i den internationella kampen mot terrorism, organiserad brottslighet, korruption och människohandel samt för att se till att Europadomstolen kan arbeta effektivt. Församlingen fortsätter att bekymra sig för Europadomstolens situation. Resurserna räcker inte till trots att domstolen under de senare åren tilldelats extra anslag.

Vid det ständiga utskottets möte i Bukarest debatterades *Göran Lindblads* rapport om *den parlamentariska församlingens befogenheter angående budgetbeslut* (dok. 10720, rek. 1728). Församlingen anser att det är dags att i budgetsammanhang ge församlingen sådana befogenheter som motsvarar församlingens status och som utgör gängse prerogativ för en parlamentarisk församling.

För att tillgodose det tredje toppmötets syfte att effektivisera resursutnyttandet och göra det mera transparent har församlingens byrå tagit fram statistiskt underlag om delegaternas deltagande i sessioner och utskottsmöten. Siffrorna visar att en effektivisering är väl motiverad. De svenska ledamöternas deltagande är dock högt och hamnar på femte plats i deltagaraktivitet.

2.3 Riksdagens delegation

Den svenska delegationen vid 2005 års session bestod av sex ordinarie ledamöter: *Carina Ohlsson* (s) tog över ordförandeskapet den 24 januari efter *Göran Magnusson* (s), *Anders G Högmark* (m), vice ordförande, *Birgitta Ahlqvist* (s), *Helena Bargholtz* (fp), *Conny Öhman* (s) samt *Michael Hagberg* (s) fr.o.m. den 24 januari. Suppleanter för dessa var *Majléne Westerlund Panke* (s), *Michael Hagberg* (s) t.o.m. den 23 januari, *Göran Lindblad* (m), *Jan Ertsborn* (fp) som ersatte *Johan Pehrson* (fp) fr.o.m. den 25 april, *Carina Hägg* (s), *Per-Axel Sahlberg* (s) fr.o.m. den 24 januari och *Mats Einarsson* (v).

Mats Einarsson fortsatte som ordförande för sin partigrupp UEL och ingick därmed i byrån ex officio.

Helena Bargholtz omvaldes till ordförande för underutskottet för barnfrågor.

Majléne Westerlund Panke omvaldes till ordförande för underutskottet för vetenskap och etik.

Carina Hägg omvaldes till ordförande för underutskottet om våld mot kvinnor.

2.4 Utvidgningen

Som följd av utvidgningen av medlemskretsen har uppföljning och kontroll av efterlevnaden av medlemsländernas åtaganden blivit en väsentlig del av Europarådets verksamhet.

Församlingens granskningsutskott har varit verksamt sedan april 1997 (res. 1115). Utskottet har till uppgift att kontinuerligt granska att alla medlemsländer respekterar Europarådets grundläggande principer och uppfyller de åtaganden som gjorts i samband med att landet blivit medlem. Dess ledamöter nomineras av de fem politiska grupperna (i motsats till de andra utskotten där medlemmarna utses av de nationella delegationerna) och utses av byrån. Härutöver ingår ordförandena i det politiska och juridiska utskottet ex officio.

En granskning inleds med ett skriftligt yttrande från två av utskottet utsedda rapportörer som ska representera olika politiska grupperingar. Två ledamöter från det granskade landets Europarådsdelegation ingår också i granskningsutskottet, men utan rätt att delta i utskottets voteringar. Granskningsutskottets möten är inte öppna för andra än ledamöterna. Tio länder har under 2005 varit föremål för granskning. Församlingen debatterade landrapporter om Moldavien, Ryssland och Ukraina. Andra stater som för närvarande är föremål för granskning är Albanien, Armenien, Azerbajdzjan, Bosnien och Hercegovina, Georgien, Monaco samt Serbien och Montenegro.

En utvärdering av granskningen utgör ett led av uppföljningen av det tredje toppmötet. Diskussioner om utskottets framtida verksamhet kommer att fortsätta under 2006.

Akreditering av ledamöter kan också användas som ett instrument för att granska huruvida medlemsländerna fullföljer sina åtaganden. Enligt stadgan skall församlingen vid öppnandet av den årliga sessionen kontrollera och ratificera medlemmarnas och gästernas akreditering (6 § 3). Bristande jämställdhet kan leda till beslut att upphäva rösträtten för nyutnämnda delegationer. Enligt församlingens stadga ska det underrepresenterade könet i varje delegation företrädas i minst samma utsträckning som i det nationella parlamentet. I varje fall måste en person i delegationen vara av det underrepresenterade könet.

Församlingens frågestund i samband med sessionerna ger tillfälle att följa upp huruvida Ministerkommittén verkställer församlingens rekommendationer. Fyra gånger om året redogör utrikesministern för Ministerkommitténs ordförandeland för verksamheten i Ministerkommittén. Ledamöterna har sedan möjlighet att ställa frågor till utrikesministern.

Även utanför sessionerna kan församlingens ledamöter ställa skriftliga frågor och begära svar från Ministerkommitténs ordförande. En sådan fråga från *Göran Lindblad* fick en lyckad utgång i början av 2005. Frågan handlade om vad som hänt en svensk 12-åring som bortförts av den turkiska fadern. Uppmärksamheten kring fallet ledde till att flickan senare under våren återförenades med sin mamma i Sverige.

2.4.1 Valövervakning

Valövervakning är ett komplement till granskningen av efterlevnaden av medlemsländernas åtaganden. Parlamentarikerförsamlingen har under de senaste åren engagerat sig i ett stort antal valövervakningsinsatser framför allt i Central- och Östeuropa, oftast i samarbete med OSSE och Europaparlamentet.

Parlamentariker som valövervakare bedöms politiskt vara av stor betydelse trots att de nästan enbart deltar som korttidsobservatörer. Den parlamentariska församlingen har under 2005 sänt valövervakare till Albanien, Armenien, Azerbajdzjan, Bulgarien, Kazakstan och Moldavien.

För att harmonisera principer för valobservation och bedömning av valadministration har församlingen antagit en uppförandekod i valfrågor [rek. 1595 (2003)].

2.4.2 Vitryssland

Sedan Monaco blev medlem år 2004 ingår samtliga europeiska länder utom Vitryssland i Europarådet. Landet anhöll om medlemskap redan 1993, men det vitryska parlamentets gäststatus suspenderades av byrån sedan president Lukasjenka år 1996 avsatt det folkvalda parlamentet och själv utsett ett parlament. Sedan dess har Vitryssland hållit parlaments- och presidentval åren 2000, 2001 och 2004 utan att de uppfyllt internationell standard för fria och demokratiska val. Europarådet inbjöds inte som valobservatör till parlamentsvalet 2004. Hösten 2003 ansökte Vitryssland ånyo om medlemskap i Europarådet. Församlingens byrå beslutade dock i januari 2004 att inte ta upp frågan om gäststatus.

Situationen i Vitryssland har varit i stort sett oförändrad under 2005. Kränkningar av de mänskliga rättigheterna fortsätter. Det civila samhället och det lokala styrelseskicket är underutvecklade. Rättsväsendets oberoende ifrågasätts och parlamentets befogenheter är begränsade. President Lukasjenka har skärpt sitt grepp om makten, låtit fängsla oppositionsledare och utvidgat de interna säkerhetstruppernas befogenheter. Församlingen har uttryckt oro över ett stort antal försvunna medborgares öden samt övergrepp på yttrandefriheten och mediers möjligheter att arbeta. Vitryssland har fått ett tydligt besked om att det internationella samfundet inte tolererar straffrihet när det gäller outredda försvinnanden och trakasserier mot vitryska medier.

En långdragen isolering av Vitryssland anses dock inte ligga i det vitryska folkets eller omvärldens intresse. I samråd med andra internationella institutioner har Europarådet tagit initiativ till ökade kontakter. Relationerna har dock förblivit ansträngda. Det politiska utskottet fortsätter sitt arbete med att analysera relationerna mellan Europarådet och Vitryssland genom ett särskilt underutskott. Försvinnanden som tros ha politisk anknytning utreds av församlingen.

2.4.3 Observatörer

Utomeuropeiska länder har möjlighet att delta i Europarådets verksamhet. Europarådets andra toppmöte år 1993 skapade en ny typ av observatörsstatus för utomeuropeiska länder. Det är Ministerkommittén som beslutar om ett lands observatörsstatus. Beslutet träder i kraft sedan parlamentarikerförsamlingen har lämnat ett positivt yttrande. Med stöd av beslutet får en observatör delta i det samarbete som är underställt Ministerkommittén. Ett land med observatörsstatus måste dessutom anhålla om att få sända observatörer till den parlamentariska församlingen som fattar beslut i frågan. Israel, Kanada och Mexiko medverkade under 2005 som observatörer i den parlamentariska församlingen. Sydkorea har ansökt om observatörsstatus.

Församlingen har inlett en politisk dialog med Kazakstans parlament genom att församlingens president undertecknat en överenskommelse med Nurtay Abikayev, talmannen för Kazakstans parlament. Syftet med överenskommelsen är att främja parlamentarisk demokrati, rättsstatens principer och respekten för de mänskliga rättigheterna i landet. Överenskommelsen är det första av sitt slag som församlingen undertecknat.

Underutskottet för relationer med icke-medlemsländer har till uppgift att sköta kontakterna med observatörerna.

2.5 Politiska frågor

2.5.1 Europarådets tredje toppmöte

Europarådets tredje toppmöte mellan regerings- och statschefer i Warszawa i maj 2005 har angett tonen även för församlingens verksamhet under året. Församlingen följde förberedelserna genom rapporter och yttranden från sju utskott och lämnade synpunkter på hur organisationen i framtiden kan utveckla sin verksamhet. En delegation, där *Mats Einarsson* ingick, representerade församlingen vid toppmötet. Det tredje toppmötet antog en politisk deklaration och en handlingsplan. Deklarationen klargör att Europarådets verksamhet ska bidra till organisationens grundläggande mål om de mänskliga rättigheterna, demokrati och rättsstatens principer. Handlingsplanen omfattar fem delar som handlar om kärnområden, nya utmaningar, åtgärder för ett integrerat samhälle, samarbete med andra internationella organisationer och uppföljning av genomförandet av besluten. Toppmötets resultat välkomnades av församlingen vid junisessionen. En ny verksamhetsform såg dagens ljus genom beslut om ett Forum för demokratins framtid. Det beslutades också att tillsätta en grupp med visa personer med uppgift att se över domstolens verksamhet. Tre nya konventioner öppnades för undertecknandet. Luxembourgs premiärminister *Jean-Claude Juncker*, själv f.d. ledamot i församlingen, fick i uppdrag av toppmötet att skriva en rapport om relationen mellan EU och Europarådet. Rapporten väntas bli klar under första halvan av 2006.

I anslutning till debatten om toppmötets resultat talade Frankrikes utrikesminister *Michel Barnier* inför församlingen och sade att Europarådet är centralt för ett fredligt Europa och dess framtid. Toppmötet ger Europarådet möjlighet att stärka redan existerande verksamhet, men Europarådet behöver göras mer synligt för omvärlden.

Inför toppmötet mötte riksdagens Europarådsdelegation utrikesministern för att framföra församlingens synpunkter på toppmötets handlingsplan.

Församlingens president har genom ett antal brev uppmanat de nationella delegationerna att följa upp toppmötets resultat på nationell nivå. Riksdagens Europarådsdelegation har gett riksdagens utredningstjänst i uppdrag att under de kommande två åren följa tillämpningen på nationell nivå i Sverige.

För att garantera församlingens aktiva deltagande i Forumet för demokratis framtid har det politiska utskottet tillsatt ett ad hoc-utskott för att förbereda församlingens synpunkter. *Carina Ohlsson* ingår i det nya ad hoc-utskottet.

2.5.2 Relationerna till andra internationella organisationer

Dialogen med andra organisationer av betydelse för Europa har fortsatt under 2005. Europarådet samarbetar med både allmänpolitiska organisationer och fackorgan. Samarbete mellan EU, OSSE och Europarådet, deras respektive parlamentariska församlingar samt med FN och dess fackorgan utvärderas vid särskilda debatter och i samband med möten mellan ledande representanter för dessa institutioner.

FN:s generalförsamling har sedan 2000 årligen inkluderat en debatt om relationerna mellan FN och Europarådet på sin dagordning. När det gäller att möta globala hot sätter församlingen sin tro till multilaterala lösningar. Församlingen har uttryckt starkt stöd för inledda reformer av institutionerna inom FN genom att bl.a. vitalisera generalförsamlingens arbete och effektivisera säkerhetsrådets arbetsmetoder. Församlingen har länge förespråkade en ökad parlamentarisk medverkan i FN samt föreslagit att Europarådets representation i FN:s högkvarter ska permanentas.

EU:s utvidgning och framtagandet av ett konstitutionellt fördrag har intensivt följts av den parlamentariska församlingen och utvidgningens konsekvenser har debatterats från olika perspektiv. Europeiska rådets ordförande *Jean-Claude Juncker* talade inför församlingen vid aprilsessionen. Han betonade Europarådets unika roll i Europa och sade att det inte kunde ersättas av EU. Både EU:s medlemsstater och EU-kommissionen borde inse att den rivalitet som funnits mellan Europarådet och EU måste få ett slut. Särskilt borde Europarådets unika kompetens när det gäller skyddet av de mänskliga rättigheterna och normskapandet bättre tas till vara. EU varken kan eller bör ta över på dessa områden. Förslaget till EU:s grundfördrag var inte perfekt, men icke desto mindre kunde det leda till önskat resultat, framhöll Juncker.

EU:s planer på att skapa en ny myndighet för grundläggande rättigheter har väckt frågan om det inte innebär en överlappning eller underminering av Europarådets verksamhet. Församlingens ständiga utskott debatterade ärendet

vid sitt möte i mars (dok. 10449, rek. 1696, res. 1427). Församlingen framhöll att Europarådet förvärvat insikt och erfarenhet om skyddet av de mänskliga rättigheterna. Därtill har ett aktivt granskningssystem utvecklats för att verifiera huruvida dessa standarder respekteras av medlemsstaterna. Församlingen rekommenderade därför att EU och dess medlemsstater noga definierar den nya myndighetens mandat och samråder med Europarådet för att undvika överlappande verksamhet.

2.5.3 Kampen mot terrorismen

Kampen mot den internationella terrorismen har varit ett återkommande tema i församlingen efter terrorattacken mot USA den 11 september 2001. Den upplevdes som ett direkt hot mot den öppna demokratiska samhällsmodellen och de grundläggande värden som Europarådet slår vakt om. Församlingen har fördömt terrorism som ett hot mot internationell fred och säkerhet. En följd av den internationella kampen mot terrorism har blivit att många länder i snabb takt genomdrivit skärpta lagar. Det finns risk för otillräckligt underbyggda beslut när ärenden forceras fram. Rättsstatens principer får inte underordnas strävan att effektivare kunna bekämpa hoten från den internationella terrorismen. Församlingen har uttalat att det vid antagandet av antiterroristlagar i medlemsländerna gäller att försvara fundamentala mänskliga rättigheter och inte att underminera dem.

Vid januarsessionen 2005 debatterade församlingen sina yttranden om förslag till en *européisk konvention om penningtvätt och finansiering av terrorism* samt en *konvention om förebyggande av terrorism* (dok. 10392, 10423, yttrandena 254, 255), som vid toppmötet i Warszawa öppnades för underskrift. Europarådet har tidigare antagit flera konventioner som syftar till att bekämpa terrorism, t.ex. den europeiska konventionen om bekämpande av terrorism (ETS nr 90), den europeiska utlämningskonventionen (ETS nr 24) och den europeiska konventionen mot IT-relaterad brottslighet (ETS nr 185). Ett tilläggsprotokoll till konventionen från 1977 om bekämpande av terrorism har utarbetats för att göra konventionen slagkraftigare och göra det möjligt för observatörländer att ansluta sig till konventionen.

2.5.4 Tjetjenien

Det råder frustration över oförmågan att skapa fred i Tjetjenien och den militära konflikten i Tjetjenien har varit ett av de dominerande debattämnen vid församlingens sessioner sedan år 2000. Situationen i Tjetjenien har under dessa år karakteriserats av grova kränkningar av de mänskliga rättigheterna, kränkningar av folkrätten och krigsförbrytelser begångna av båda sidor i konflikten. Trots den påstådda normaliseringen pågår ett lågintensivt krig i Tjetjenien där civila dagligen försvinner och dödas. I sin kritik har församlingen fokuserat på brott mot de mänskliga rättigheterna under kriget.

Den 27 november 2005 valde tjetjenerna representanter till det tjetjenska parlamentets två kammare; republikrådet och den nationella församlingen.

skap.:Fel! Okänt namn på dokumentegenkap.Fel! Okänt namn på dokumentegenkap.

Cirka 350 kandidater ställde upp i valet. Nästan 600 000 väljare kunde officiellt rösta. Människorätsorganisationer ifrågasatte myndigheternas uppgifter om valdeltagandet och ansåg att valresultatet var uppgjort på förhand. En Europarådsdelegation besökte republiken under valet. Delegationsledaren *Andreas Gross* (Schweiz) var tveksam till om det i dag är möjligt att hålla demokratiska val i Tjetjenien där rädsla råder bland invånare. Det är därför omöjligt att bedöma valet även om det på ytan förlöpte tekniskt korrekt, enligt Gross.

Den gemensamma arbetsgrupp som upprättades år 2001 mellan församlingen och den ryska statsduman har ersatts av ett ad hoc-underutskott i det politiska utskottets regi för att organisera rundabordssamtal om det politiska läget i Tjetjenien. Avsikten är att tillsammans med ryska och tjetjenska representanter följa utvecklingen i Tjetjenien. *Göran Lindblad* ingår i ad hoc-underutskottet. Bristande säkerhet i området gör att det inte varit möjligt att genomföra rundabordssamtal i Groznyj som planerat. Underutskottet uppmantrar sina medlemmar att etablera kontakter med den ryska statsdumans representanter samt med det nya tjetjenska parlamentets ledamöter.

2.5.5 Balkan

Sedan Serbien och Montenegro blev medlem år 2003 ingår samtliga länder på Balkan i Europarådet. Europarådet söker aktivt stödja en demokratisk utveckling på Balkan. Demokratiska institutioner är avgörande för både den politiska och den ekonomiska återuppbyggnaden, liksom för den lokala förvaltningen och det humanitära arbetet. Vid uppbyggnaden av demokratiska institutioner på Balkan har församlingen velat ge Europarådet en framskjuten roll samtidigt som länderna på Balkan nu sätter sitt hopp till att på sikt kunna ansluta sig till EU. Efter Bulgariens och Rumäniens kommande medlemskap kommer länderna på Balkan att vara omringade av EU.

Kosovos oregrerade status hämmar inte bara provinsens ekonomiska utveckling, utan den förhalar också Serbiens integration med EU och påverkar andra länder på västra Balkan.

Det finns en förhoppning om att förhandlingarna om Kosovos framtid ska få en slutgiltig lösning. *Situationen i Kosovo* var två gånger på församlingens dagordning under 2005 (dok. 10393, 10572, rek. 1691, 1708, res. 1417, 1453). Omfattande åtgärder borde vidtas för att stärka skyddet för mänskliga rättigheter i Kosovo bl.a. genom lagstiftning. Församlingen föreslog dessutom att UNMIK och Nato tillsammans med Europarådet inrättar en domstol för mänskliga rättigheter i Kosovo och att ombudsmannainstitutionen stärks. Församlingen efterlyste stärkt samarbete mellan EU och Europarådet angående Kosovo. Europarådet borde ses som en resurs för en dialog mellan parterna i Kosovo. Församlingen föreslog en givarkonferens för att säkerställa en hållbar återflyttning av flyktingar till Kosovo samt faktainsamling om minoriteter bl.a. romers situation. För att främja Serbien och Montenegros efterlevnad av åtaganden och plikter som Europarådsmedlem planerar församlingen att under två års tid ge konkret stöd till Serbien och Montenegros parlamentariska institutioner.

En serie parlamentariska konferenser om stabilitetspakten för sydöstra Europa utgör ett samarbetsprojekt mellan Europarådets och OSSE:s församlingar samt Europaparlamentet. För att uppnå politisk stabilitet, fred och regional säkerhet behövs snabb ekonomisk utveckling, samarbete mellan länderna på Balkan och deras integration i europeiska samarbetsstrukturer.

För att upprätta en fungerande förvaltning och rättsstat i Serbien och Montenegro har Europarådet ett omfattande samarbete med OSSE. I detta syfte öppnades år 2001 ett gemensamt kontor i Belgrad.

2.5.6 Globalisering

Även om Europarådet är en regional organisation bevakar den parlamentariska församlingen den politiska och ekonomiska utvecklingen över hela världen. Med sin värdegrund har Europarådet goda förutsättningar att delta i en debatt om globaliseringens olika dimensioner.

Europarådets roll bör vara att föra den internationella dialogen framåt och förvandla konfrontation till dialog.

Vid junisessionen debatterade församlingen möjligheter att *uppfylla FN:s millenniemål med hjälp av Bretton Woods-institutionerna* – Världsbanken och Internationella valutafonden (dok. 10565, 10566, res. 1449, 1450). Frågan gällde om världssamfundet kan hålla fast vid år 2015 som utsatt mål.

Fågelinfluensans spridning var ett aktuellt tema vid oktobersessionen (dok. 10707, rek. 1725). Bakgrunden till den brådskande debatten var de senaste årens utbrott av aviär influensa i Sydostasien och även i Europa. Församlingens välkomnade FN:s beslut att tillsätta en samordnare med ansvar för problematiken kring fågelinfluensan. Församlingen uppmanade medlems- och observatörsstaternas regeringar att stödja WHO:s åtgärder för att förebygga hotet av en pandemi.

Michael Hagberg ställde under hösten en skriftlig fråga till Ministerkommittén om europeisk beredskap inför en eventuell fågelinfluensaepidemi. Han undrade vilka åtgärder Ministerkommittén tänkte vidta för att få fler europeiska länder att ta fram nationella handlingsplaner för att möta en eventuell epidemi i Europa.

2.6 Demokrati och mänskliga rättigheter

Europarådets bärande idé är att respekt för de mänskliga rättigheterna skapar en fast grund för fred och säkerhet. Europarådets konvention om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (ETS nr 5) undertecknades 1950. Konventionen övervakas av Europadomstolen i Strasbourg. Europadomstolen är sammansatt av 46 domare, en från varje land som tillträtt Europakonventionen. Europadomstolens domare väljs av den parlamentariska församlingen. Regeringarna har nomineringsrätt.

Församlingens riktlinjer vid val av nya domare till Europadomstolen anger att nomineringsförfarandet i medlemsstaterna bör vara öppet, och båda könen

skap.:Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.

ska finnas representerade bland de tre kandidaterna. Kandidaterna ska ha erfarenhet av MR-sektorn.

Som följd av Europarådets utvidgning har antalet domstolsärenden ökat kraftigt. Upprepade varningar har framförts i parlamentarikerförsamlingen om att Europadomstolen riskerar att förlora sin trovärdighet om eftersläpningen i ärendebehandlingen fortsätter. Det är medlemsländernas gemensamma ansvar att garantera att domstolen även fortsatt kan arbeta effektivt. Ett nytt protokoll nr 14 till Europakonventionen (CETS nr 194), som öppnades för underskrift år 2004, utarbetades för att se över konventionen så att domstolen ska kunna klara av sin arbetsbörda. När konventionen träder i kraft kommer domarna att väljas för nio år utan möjlighet till omval.

2.6.1 Avskaffandet av dödsstraffet

Rätten till liv är en mänsklig rättighet och respekt för liv tillhör Europarådets grundläggande värderingar. Därför ställer Europarådet kategoriska krav på dödsstraffets avskaffande och har som mål att avskaffa dödsstraffet inte bara i Europa utan i hela världen. Kampen för att avskaffa dödsstraffet gör långsamt men stadigt framsteg världen runt. Förekomsten av dödsstraff i några medlems- och observatörsländer har varit ett ständigt föremål för intensiv bevakning i församlingen. Församlingen har kritiserat tillämpningen av dödsstraff i USA och Japan, båda observatörsländer i Europarådet, och krävt dess avskaffande.

Vid årsskiftet 2005/06 hade 45 av rådets 46 medlemsstater ratificerat tilläggsprotokoll nr 6 till Europakonventionen som förbjuder dödsstraff (ETS nr 114). Sedan Monaco den 30 november 2005 ratificerat tilläggsprotokollet är det enbart Ryssland som inte gjort det. Ett moratorium gäller dock i landet.

Genom ett tilläggsprotokoll till Europakonventionen (ETS nr 187) har dödsstraffet förbjudits även i krigstid. Tilläggsprotokoll nr 13 kompletterar det förbud mot dödsstraff i fredstid som funnits sedan 1985. För de stater som ratificerar tilläggsprotokollet blir dödsstraffet förbjudet även i krigstid och när det råder fara för krig.

Europarådet har bidragit till att Europa är en zon där dödsstraffet avskaffats, med undantag för Vitryssland som står utanför Europarådet och är det sista landet i Europa som fortfarande verkställer dödsstraff.

Vid oktober-sessionen debatterade församlingen *allvarliga kränkningar av de mänskliga rättigheterna i Libyen* (dok. 10677, rek. 1726). Det handlade om situationen för fem bulgariska sjuksköterskor och en palestinsk läkare som sedan 1999 suttit fängslade i Libyen dömda till döden för att ha smittat över 400 barn med hiv. I väntan på högsta domstolens slutgiltiga utlåtande i fallen vädjade församlingen till Libyens regering om en rättvis rättegång och att de anklagade släpps fria. Församlingen menade att de anklagade var oskyldigt dömda då hivsmittan bröt ut ett år innan de kommit till landet.

I ett pressmeddelande 2005-12-25 välkomnade församlingens president Libyens högsta domstols beslut om en ny rättegång för de dödsdömda.

2.6.2 Uppföljning av verkställighet av Europadomstolens beslut

De till Europakonventionen anslutna staterna förbinder sig att erkänna domstolens obligatoriska jurisdiktion. Att verkställa Europadomstolens domar är av stor betydelse och utgör en väsentlig del i den europeiska mekanismen för att skydda de mänskliga rättigheterna. Det faktum att flera av Europadomstolens domar flera år efter avgörandet inte blivit verkställda riskerar att underminera det system som byggts upp under Europakonventionen. Det är därför med stor oro församlingen följt utvecklingen och uttalat sig i ärendet. För att ta itu med problemet har församlingen föreslagit att Ministerkommittén intar en striktare hållning mot de medlemsländer som brister i verkställighet av domar. Församlingen har vidare rekommenderat bl.a. att europeisk domstolspraxis införlivas i den nationella lagstiftningen och att myndigheterna i medlemsländerna effektiviserar verkställigheten av domar.

Församlingen har åtagit sig att regelbundet följa domarnas verkställighet. Således är verkställigheten av domarna från Europadomstolen en återkommande punkt på dagordningen för det juridiska utskottet och församlingen.

2.6.3 Mekanismen för att skydda de mänskliga rättigheterna

Den europeiska konventionen om *förhindrande av tortyr och annan omänsklig och förnedrande behandling eller bestraffning* (ETS nr 126) antogs av Ministerkommittén i juni 1987 och trädde i kraft den 1 februari 1989. Konventionen har ratificerats av samtliga medlemsstater. Sverige ratificerade konventionen den 21 juni 1988. Europeiska kommittén till förhindrande av tortyr och omänsklig eller förnedrande behandling, CPT, som upprättats enligt konventionen för att undersöka behandlingen av frihetsberövade inledde sin verksamhet 1990. Kommittén består av en representant från varje medlemsland. De nationella delegationerna nominerar kandidaterna och valet sker i Ministerkommittén. Sedan 2003 är jur.kand. Ann-Marie Orlor den svenska representanten i CPT. När hennes första mandatperiod närmade sig sitt slut i december 2005 fick riksdagens Europarådsdelegation i uppgift att föreslå tre kandidater till den svenska posten i CPT. Kandidatlistan presenterades i juni till generalsekreteraren. Vid sitt möte den 1 december omvalde Ministerkommittén Ann-Marie Orlor till den svenska posten. Mandatperioden sträcker sig till den 20 december 2009.

Europarådets *kommisarie för de mänskliga rättigheterna* inrättades under 1999 och den första kommissarien *Alvaro Gil-Robles* (Spanien) mandatperiod på sex år började i januari 2000. Efter en intensiv kampanj valde församlingen vid höstsessionen ambassadör *Thomas Hammarberg* (Sverige) till Europarådets nye kommissarie för de mänskliga rättigheterna. Riksdagens Europarådsdelegation engagerade sig starkt i frågan och stödde Hammarbergs kampanj på ett avgörande sätt.

2.6.4 Jämställdhet mellan kvinnor och män

Europarådets verksamhet för att utveckla jämlikhet mellan kvinnor och män är ett väsentligt led i organisationens arbete för att främja en pluralistisk demokrati, förankrad i rättsstatens principer och respekt för de mänskliga rättigheterna. Utskottet för frågor om jämställdhet mellan kvinnor och män har varit verksamt sedan januari 1998. Utskottets uppdrag är att föreslå åtgärder och bevaka att medlemsstaterna lever upp till sina åtaganden på detta område. Det skall främja jämställdhet bl.a. genom att anordna seminarier, konferenser och utfrågningar. I församlingens egen krets är den kvinnliga representationen (ca 20 %) inte tillfredsställande.

Församlingen har under de senaste åren antagit en lång rad rekommendationer som gäller några av de värsta formerna av kvinnoförtryck och diskriminering. Under 2005 behandlades bl.a. mord och försvinnanden av mexikanska kvinnor.

Församlingen har sedan 1997 efterlyst en europeisk konvention för att bekämpa människohandeln. Tusentals människor, framför allt kvinnor och barn, hamnar i människohandlars händer och blir sexuellt utnyttjade, förslavade eller blir av med några av sina organ. De vinster som görs inom denna handel är stora. Däremot är risken att åka fast låg. Därmed har människohandeln blivit den internationellt mest lukrativa branschen efter narkotika- och vapenhandeln. En ny konvention mot människohandel utarbetades under 2004–2005 och öppnades för underskrift vid det tredje toppmötet. Konventionen är avsedd att komplettera FN-protokollet i samma ämne genom att stärka skyddet för offren för människohandel och genom att etablera en effektiv övervakningsmekanism. Församlingen yttrade sig över konventionsutkastet vid januarsessionen. Församlingen var besviken över att det framlagda textförslaget inte levde upp till förväntningarna angående skydd av människohandelns offer. Medlemsstaterna verkar inte vilja göra någon skillnad mellan illegal invandring och människohandel, menade församlingen. Ämnet togs upp igen vid det ständiga utskottets möte i mars på grund av att församlingen ville framföra sin kritik till Ministerkommittén som inte hörsammat församlingens synpunkter.

Den 24 november, en särskild dag som internationellt ägnas åt avskaffandet av våld mot kvinnor, antog församlingens ständiga utskott i Bukarest ett uttalande om detta alltför utbredda problem. Å församlingens vägnar fördömde det ständiga utskottet kvinnovåld. Det handlar om ett problem som påverkar Europarådets samtliga medlemsländer och alla samhällsklasser. Församlingen har beslutat att ge sitt fulla stöd till en paneuropeisk kampanj i Europarådets regi om kampen mot kvinnovåld. Kampanjen genomförs 2006–2007. Som ett led i förberedelserna av kampanjen anordnas i Stockholm ett seminarium om familjerelaterat våld. Seminariet planeras äga rum i Riksdagshuset den 30 mars 2006.

2.6 Sociala, ekonomiska och kulturella frågor m.m.

Församlingen är parlamentariskt forum för att granska verksamheten i de mellanstatliga regeringsorganen Europeiska utvecklingsbanken, EBRD, och Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling, OECD. Rapporter om verksamheten inom OECD och EBRD finns varje år på församlingens dagordning.

Det ingår i Europarådets roll att fokusera på de mest utsatta samhällsgruppernas villkor och rättigheter. Bland dessa grupper märks gamla, sjuka, handikappade, barn, kvinnor, minoriteter, flyktingar, katastrofoffer och tvångsförflyttade. Ensamma asylsökande barn debatterades vid januarsessionen.

Krig och konflikter vållar stora flyktingströmmar. Så till exempel befinner sig många fördrivna tjetjener under miserabla förhållanden i grannrepubliken Ingusjien. Migrationsutskottet har på ad hoc-basis etablerat ett nytt underutskott för frågor som gäller sådana flyktingkategorier.

Frågan om hur människor i livets slutskede ska behandlas har legat på församlingens dagordning i flera år. Vid aprilsessionen fördes en intensiv debatt om dödshjälp. Förslaget att respektera dödsjukas rätt att säga nej till livsuppehållande behandling väckte starka känslor. Trots att församlingen i plenum gjorde ett stort antal ändringar i texten röstades den föreslagna resolutionen slutligen ned med en stor majoritet.

Vid höstsessionen betonades behovet av ökad förståelse och samarbete mellan västvärlden och den islamska delen av världen. Genom interkulturell dialog på lokal, nationell, regional och internationell nivå kan förståelse byggas upp mellan de stora religionerna.

Utsläpp från den kärntekniska anläggningen i Sellafield i Storbritannien var temat för en skriftlig fråga till Ministerkommittén som *Michael Hagberg* presenterade i juni (dok. 10591). Omvärlden bör agera för att minska utsläppen av plutonium i Sellafield, påpekade Hagberg och undrade vad Ministerkommittén ämnade göra i detta ärende. Ministerkommittén säger i sitt svar att Europarådet stöder IAEA:s standarder och riktlinjer för att skydda människor och miljön mot farliga följder av utsläpp från kärnkraftverk. Storbritannien har informerat om att utsläppen från Sellafield ligger under internationellt godkända nivåer.

År 2005 har det gått 50 år sedan församlingen började dela ut ett årligt pris till den europeiska stad, kommun eller region som på ett föredömligt sätt arbetat för att stärka Europasamarbetet. Jubileet uppmärksammades i en ceremoni i Strasbourg vid junisessionen samt den 1 juli på inbjudan av det spanska parlamentet i Santiago de Compostella dit representanter för samtliga prisbelönade kommuner inbjudits. Priskommittén är ett underutskott i församlingens miljö- och jordbruksutskott. Europapriset 2005 tilldelades Kaliningrad, som år 2005 även firade stadens 750-åriga historia. Det ständiga utskottet utvärderade vid sitt möte i Bukarest den 50-åriga verksamheten med Europapriset (dok. 10739, res. 1475).

2.7 Gäster

Församlingen gästades av Ukrainas president Viktor Jusjtjenko, Georgiens president Mikael Saakashvili, Serbien och Montenegros president Svetozar Marovic, Luxembourgs premiärminister tillika Europeiska rådets ordförande Jean-Claude Juncker, Bosnien och Hercegovinas premiärminister Adnan Terzic, Frankrikes utrikesminister Michel Barnier, Spaniens utrikesminister Miguel Angel Moratinos, Natos generalsekreterare Jaap de Hoop Scheffer, OECD:s generalsekreterare Donald Johnston, EBRD:s president Jean Lemierre, FN:s rapportör om religionsfrihet Asma Jahangir, Islamiska konferensens generalsekreterare Ekemeleddin Ihsanoglu, direktör för FN:s kontor för koordinering av humanitär hjälp (OCHA) Yvette Stevens, Ukrainas talman Volodymyr Lytvyn, Moldaviens talman Marian Lupu, Pakistans talman Chaudhry Amir Hussain samt Filippinernas talman José de Venecia

Portugals utrikesminister Diogo Freitas do Amaral i egenskap av Ministerkommitténs ordförande under det första halvåret samt Polens utrikesminister Adam Daniel Rotfeld och vice utrikesminister Jan Trzuszczynski i samma egenskap under det andra halvåret informerade församlingen om verksamheten i Ministerkommittén och svarade på frågor.

3 Den svenska representationen

För 2005 års session hade riksdagen anmält följande valda ombud och ersättare till församlingen och dess organ.

Ombud

1. Carina Ohlsson (s), delegationens ordförande
2. Anders G Högmark (m), delegationens vice ordförande
3. Birgitta Ahlqvist (s)
4. Helena Bargholtz (fp)
5. Conny Öhman (s)
6. Michael Hagberg (s)

Ersättare

1. Majléne Westerlund Panke (s)
2. Göran Lindblad (m)
3. Carina Hägg (s)
4. Johan Pehrson (fp) t.o.m. 2005-03-17, Jan Ertsborn (fp) fr.o.m. 2005-03-18
5. Pär Axel Sahlberg (s)
6. Mats Einarsson (v)

Ordföranden företräder delegationen i det **ständiga utskottet**. Vid förhinder kan hon eller han utse en ställföreträdare. Dessutom ingår de politiska gruppernas ordförande ex officio i det ständiga utskottet. Det ständiga utskottet har fullmakt att besluta på församlingens vägnar under perioder då denna inte är samlad. Ombuden och ersättarna var fördelade på församlingens tio fackutskott. I fackutskotten, vilka sammanträder såväl under som mellan församlingens plenarmöten, bereds ärenden som församlingen har att besluta om. Utgående från utskottens betänkanden och förslag antar församlingen rekommendationer till Ministerkommittén, resolutioner, yttranden och direktiv. Flertalet utskott har tillsatt underutskott, vilka i många fall är permanenta från session till session. Vidare kan ad hoc-utskott utses för en särskild fråga.

Under 2005 års session var ombuden och ersättarna fördelade på församlingens utskott och underutskott på sätt som anges nedan (utskottsersättare inom parentes).

Ständiga utskottet: Ohlsson, Einarsson (som ordförande i vänstergruppen, UEL)

Politiska utskottet: Ohlsson, Lindblad, Einarsson (som ordförande i vänstergruppen) (Sahlberg, Bargholtz)

Underutskottet för Mellanöstern: Lindblad (Sahlberg)

Underutskottet för externa relationer: Sahlberg (Ohlsson)

Underutskottet för Vitryssland: Ohlsson

Utskottet för juridiska frågor och mänskliga rättigheter: Ahlqvist, Pehrson t.o.m. 2005-03-17, Ertsborn fr.o.m. 2005-03-18 (Hägg, Hagberg)

Underutskottet för mänskliga rättigheter: Ahlqvist (Pehrson t.o.m. 2005-03-17, Ertsborn fr.o.m. 2003-03-18)

Underutskottet om minoriteters rättigheter (bildat i april 2005): Ahlqvist (Ertsborn)

Utskottet för ekonomi och utveckling: Öhman, Högmark (Westerlund Panke, Lindblad)

Underutskottet för internationella ekonomiska relationer: Öhman

Underutskottet för utveckling av turistnäringen: Högmark

Utskottet för social-, hälsovårds- och familjefrågor: Bargholtz, tredje vice ordf., Ahlqvist (Pehrson t.o.m. 2005-03-17, Ertsborn fr.o.m. 2005-03-18, Öhman)

Underutskottet för barnfrågor: Bargholtz, ordförande (Ahlqvist)

Underutskottet för hälsofrågor: Bargholtz (Öhman)

Utskottet för migrations-, flykting- och befolkningsfrågor: Einarsson, Hagberg (Pehrson t.o.m. 2005-03-17, Ertsborn fr.o.m. 2005-03-18, Lindblad)

Underutskottet för flyktingfrågor: Hagberg

Utskottet för kultur, vetenskap och utbildning: Westerlund Panke, Sahlberg (Högmark, Ahlqvist)

Underutskottet för vetenskap och etik: Westerlund Panke, ordförande

Underutskottet för mediefrågor: Ahlqvist t.o.m. 2005-06-19, Sahlberg fr.o.m. 2005-06-20 (Sahlberg t.o.m. 2005-06-19, Ahlqvist fr.o.m. 2005-06-20)

Utskottet för miljö- och jordbruksfrågor samt lokala och regionala ärenden: Högmark, Ohlsson (Hägg, Einarsson)

Underutskottet för hållbar utveckling: Ohlsson

Underutskottet för lokal och regional demokrati: Högmark

Underutskottet för jordbruks- och livsmedelsfrågor (fr.o.m. 2005-04-25): Högmark (Ohlsson)

Underutskottet för Europapriset: Hägg

Utskottet för jämställdhet mellan könen: Hägg och fr.o.m. 2005-06-20 även Ahlqvist (Bargholtz och fr.o.m. 2005-06-20 även Westerlund Panke)

Underutskottet om våld mot kvinnor: Hägg, ordförande, och fr.o.m. 2005-10-03 även Ahlqvist (Bargholtz)

Utskottet för procedurfrågor och immunitet: Einarsson, (Sahlberg)

Utskottet för granskning av medlemsländernas uppfyllande av sina åtaganden ("granskningsutskottet"): Hagberg

Vidare har delegaterna ingått i **ad hoc-utskott** enligt följande: (2005)

Ad hoc-utskottet för ordförande i politiska grupper (Presidential Committee): Einarsson

Ad hoc-utskottet för genomförande av paragraf 5 i resolution 1416 om konflikten i Nagorno Karabach-regionen, som hanteras av OSSE:s Minsk-konferens: Ohlsson

Ad hoc-utskottet för organisering av en rundabordskonferens om den politiska situationen i Tjetjenien under resolution 1402 (2004): Lindblad

Ad hoc-utskottet om demokratiforum: Ohlsson

Ad hoc-utskottet för övervakning av valet i Moldavien den 6 mars: Hagberg

Ad hoc-utskottet för övervakning av valet i Azerbajdzjan den 6 november: Ohlsson, Bargholtz, Hagberg och Lindblad

Partigrupper

Den socialistiska gruppen (Socialist Group, SOC): Ohlsson, Ahlqvist, Öhman, Hagberg, Westerlund Panke, Hägg, Sahlberg

Det europeiska folkpartiet (Group of the European People's Party, EPP/CD): Högmark, Lindblad

Liberala gruppen (Liberal, Democratic and Reformers' Group, LDR): Bargholtz, Pehrson t.o.m. 2005-03-17, Ertsborn fr.o.m. 2005-03-18. (Till juni-sessionen ändrade gruppen namn till Alliance of Liberals and Democrats for Europe, ALDE)

Den förenade europeiska vänstern (Group of the Unified European Left, UEL): Einarsson, ordförande

De politiska styrkeförhållandena i församlingen påverkar sammansättningen av sessionernas talarlistor samt de bidrag partigrupperna får via församlingens budget.

4 Huvudområden för församlingens verksamhet

4.1 Granskning

4.1.1 Armenien

Vid junisessionen debatterade församlingen *Armeniens konstitutionella reformprocess* (dok. 10569, 1458). Församlingen uttrycker djup oro över dröjsmålen i reformerandet av Armeniens författning. Det innebär att införandet av europeiska demokratiska normer och standarder förhalas. Armenien förväntas agera på ett mera konstruktivt sätt när det gäller Venedigkommissionens förslag. Förhoppningsvis leder det till att oppositionen återvänder till parlamentet. En överenskommelse om förändringarna i konstitutionen behövs snarast med tanke på att folkomröstningen om den konstitutionella reformen är planerad till november. Folkomröstningen måste föregås av uppdaterade röstlängder och ökad medlemmångfald. Församlingen uppmanar oppositionen att avsluta bojkotten av parlamentet.

4.1.2 Azerbajdzjan

Som ett led i församlingens tidigare granskning debatterades vid junisessionen *de demokratiska institutionerna och situationen för politiska fångar i Azerbajdzjan* (dok. 10569, 10564, rek. 1711, res. 1456, 1457). Församlingen har under ett antal år följt situationen. Senast år 2004 beklagade församlingen att landet inte tycks söka en långsiktig lösning på problemet med politiska fångar även om ett antal fångar har släppts och benådats av de azeriska myndigheterna. Ministerkommittén rekommenderas att uppmana Azerbajdzjan att snarast finna en permanent lösning. Detta bör ske bl.a. genom att frige politiska fångar som varit frihetsberövade i flera år eller arrangera en rättvis rättegång. Det behövs ett bättre rättsväsen och straffrättslig lagstiftning i landet. Församlingen uppmanar Azerbajdzjan att fullt ut samarbeta med Europarådet angående rättsliga reformer.

Parlamentsvalet i Azerbajdzjan den 6 november övervakades av församlingens ad hoc-utskott där fyra svenska ledamöter ingick. De internationella valobservatörerna ansåg att jämfört med presidentvalet 2003 har framsteg gjorts men att valet dock inte höll internationell standard. Problem förekom bl.a. med rösträkningen i vissa valkretsar, inskränkning av mötesfrihet inför valet och myndighetschefers inblandning i valkampanjen. Oppositionens anklagelser om valfusk behöver också utredas.

4.1.3 Georgien

Utvecklingen i *Georgien* granskades senast i januari 2004 då församlingen ansåg att Georgien långt ifrån levde upp till sina åtaganden och skyldigheter som medlem av Europarådet och krävde en tidtabell för hur åtagandena skulle

genomföras. Vid januarsessionen 2005 var församlingens fokus återigen ställt på Georgien för att utvärdera framsteg landet gjort under året som gått sedan rosornas revolution (dok. 10383, res. 1415). Två genomförda val som generellt bedömts som fria och rättvisa hade lagt god grund för landets vidare utveckling. Församlingen välkomnar bl.a. en reform av polisväsendet, bekämpningen av korruption samt åtgärder som resulterat i ökad religionsfrihet. Församlingen anser dock att det är dags att situationen i Georgien stabiliseras. Krav ställs bl.a. på tidsramar som gäller för att underteckna och ratificera centrala Europarådskonventioner. Församlingen rekommenderar konstitutionella reformer och anser att den gällande 7-procentströskeln till parlamentet behöver sänkas för att skapa förutsättningar för ett pluralistiskt och representativt parlament efter nästa val. Äganderätts- och ersättningsfrågor efter konflikter i början av 1990-talet behöver snarast lösas genom lagstiftning. Vidare krävs reformering av polis- och domarväsen, åtgärder för att förbättra fängelseförhållanden samt effektivisering av kampen mot korruption. Församlingen avser att fortsätta granska Georgiens åtaganden inom Europarådet.

Georgiens president *Mikael Shaakasyhili*, tidigare själv ledamot i den parlamentariska församlingen, valde att i januari inför församlingen lägga fram sitt fredsinitiativ för Sydossetien. Planen syftar till att ge autonomi för området. För att lösa säkerhetsproblemen planeras en integrerad polisstyrka.

4.1.4 Moldavien

Vid höstsessionen debatterade församlingen en rapport om *Moldavien* efterlevt sina åtaganden som Europarådsmedlem (dok. 10671, rek. 1721, res. 1465). Församlingen konstaterar att Moldavien gjort framsteg, men de demokratiska institutionerna uppnår inte europeisk standard. Moldavien uppmanas att öka takten i reformarbetet. Den relativt stabila politiska situationen efter parlamentsvalet i mars 2005 gör reformer möjliga. Församlingen välkomnar initiativ som syftar till ekonomisk tillväxt och manar till fortsatta ansträngningar för att främja en stark och hållbar ekonomisk utveckling. Inför framtiden är det nödvändigt att lösa konflikten i Transnistrien. Församlingen uppmanar Moldavien att se över parlamentets arbetsmetoder och anpassa lagar om politiska partier till europeisk standard. Rättsväsendets oberoende måste garanteras. Vidare uppmanas Moldavien att iaktta den europeiska stadgan om lokalt självstyre samt bekämpa korruptionen och människohandeln. Respekten för yttrandefriheten och minoriteters rättigheter behöver stärkas. För att verkställa Europadomstolens dom om att frige fångarna i det s.k. Ilascufallet behövs fortsatta ansträngningar från Ministerkommittén.

Genomförandet av valet i Moldavien den 6 mars uppfyllde överlag de internationella kriterierna för fria och rättvisa val, enligt *Michael Hagberg* som ingick i församlingens valobservationsdelegation. Dock förekom vissa oegentligheter under valkampanjen. Framför allt handlade det om ojämlika förhållanden i mediernas täckning av valkampanjen. Det är beklagligt att Moldavien inte har hörsammat Europarådets uppmaning att sänka röstströskeln till 6 % till parlamentet.

4.1.5 Ryssland

Uppfyllandet av Europarådets normer och principer i Ryssland har granskats sedan landet inträdde i Europarådet 1996. Den senaste granskningsrapporten är från 2002. En debatt om *hur Ryssland efterlever sina åtaganden och skyldigheter som Europarådsmedlem* fördes vid junisessionen (dok. 10568, rek. 1710, res. 1455). Församlingen konstaterar att Ryssland gjort framsteg på flera områden. Bland framstegen kan noteras strafflagstiftning, alternativ militärtjänstgöring, fängvård och ratificering av ett gränsavtal med Litauen samt överenskommelse om ett gränsavtal med Estland. Samtidigt utpekar församlingen områden där utvecklingen inte varit tillfredsställande. Församlingen kräver att Ryssland signerar och ratificerar återstående Europarådskonventioner. Den ursprungliga tidsgränsen för den ryska ratificeringen av Europakonventionens protokoll nr 6 om förbud av dödsstraff gick ut redan 1999. Andra länder som inte levt upp till sina åtaganden har drabbats av sanktioner. Åtgärder krävs också när det gäller det civila samhället, oberoende etermedier, åklagarämbetet, minoriteter, Ilascufallet, trupperna i Moldavien etc. Den politiska mångfalden befaras bli begränsad av den nyligen ändrade lagstiftningen om val till statsduman och organisation av politiska partier. Den sju procentiga röströskeln till statsduman och andra regleringar favoriserar partier i den sittande statsduman. Presidentens rätt att utse regionala guvernörer påverkar sammansättningen av det federala rådet. Enligt den nya lagstiftningen utses hälften av det federala rådets ledamöter av guvernörerna som i sin tur är utsedda av presidenten. En sådan förordning strider mot grundläggande demokratiska principer om maktfördelningen mellan lagstiftande och verkställande organ. Även om Tjetjenien inte ingår i det allmänna granskningsuppdraget är det svårt för församlingen att helt förbigå den mångåriga konflikten. Församlingen har tidigare i flera sammanhang fördömt Rysslands militära operationer i Tjetjenien. Församlingen anser att frågan bör vara kvar på Europarådets dagordning. Parlamentarikerna anser att Europarådets samarbetsprogram med Ryssland behöver utvecklas. Församlingen avser att fortsätta granska Rysslands åtaganden inom Europarådet.

Med anledning av att SVT:s korrespondent i Moskva vägrats förlängt visum efter tre års arbete ställde *Göran Lindblad* under hösten en skriftlig fråga till Ministerkommittén om arbetsklimatet för journalister i Ryssland och rysk mediefrihet. Han undrade vilka åtgärder Ministerkommittén planerade för att förmå den ryska federationen att bättre efterleva sina åtaganden och förpliktelser om fria medier.

Vid januarsessionen debatterade församlingen en rapport om *Rysslands agerande mot oljebolaget Yukos chef och bolagets andra representanter* (dok. 10368, rek. 1692, res. 1418). Officiellt anklagades de för skattefusk och bedrägeri. I det juridiska utskottets rapport har det gällt att särskilt granska om den juridiska processen uppfyller de krav som Europakonventionen ställer. Principen om rättsstaten är en central del av Europarådets värdegrund och förutsätter ett oberoende och objektivt fungerande domstolsväsende och åklagarämbete. Rätten till en rättvis rättegång garanteras av artikel 6 i Europakon-

ventionen. Församlingen konstaterar att allvarliga kränkningar av processordningen från ryska myndigheter gentemot Yukos före detta chefer har förekommit. I rekommendationen uppmanas Ministerkommittén att fortsätta bistå Ryssland med institutionella reformer, att utvärdera tidigare verksamhet på området och kräva av Ryssland att häkten ska öppnas för besök från församlingen.

4.1.6 Ukraina

Vid höstsessionen debatterade församlingen granskningsutskottets rapport om *hur Ukraina uppfyller sina åtaganden och förpliktelser i Europarådet* (dok. 10676, rek. 1722, res. 1466). Det handlade om den sjätte granskningen av Ukraina sedan landet för 10 år sedan blev medlem i Europarådet. Församlingen välkomnar den positiva utvecklingen sedan den brandgula revolutionen. Parlamentsvalet 2006 avvaktas med optimism. Interna stridigheter försämrar dock situationen och Ukraina behöver fortsätta reformarbetet för att stärka demokratin. Bland annat behöver den lagstiftning som styr maktfördelningen ses över. Parlamentets kontrollfunktion behöver stärkas. Förutsättningarna för en parlamentarisk opposition behöver förbättras. Lokalt självstyre enligt den europeiska stadgan ska garanteras. Ukraina behöver även ändra ägandeförhållandena inom medierna. För att säkra domstolsväsendets oberoende och effektivitet behöver Ukraina fortsätta reformarbetet, upprätta ett fungerande advokatsamfund och reformera säkerhetstjänsten. Genom ett tillägg i konstitutionen i december 2004 reformerade Ukraina åklagarmyndigheten. Denna reform innebär ett steg tillbaka i demokratiutvecklingen och bör annulleras, anser församlingen. Vidare krävs att Ukraina förbättrar häktningsförfarandet och medicinsk behandling i fängelserna i enlighet med CPT:s krav. Ukraina måste även se till att ekonomiska reformer inte enbart leder till en omfördelning av makten mellan oligarkerna. Kampen mot människohandeln och korruption måste effektiviseras. Ukraina bör omgående ratificera Europakonventionens protokoll nr 12 och 14, Europeiska sociala stadgan och Europakonventionen om nationalitet. Församlingen fortsätter granska hur Ukraina efterlever sina åtaganden i Europarådet.

Ukrainas nyinstallerade president *Viktor Jusjtjenko* talade i januari inför församlingen. Han var hoppfull inför landets framtid och utlovade ett närmande såväl till EU som till Ryssland.

4.2 Politiska frågor

4.2.1 Europarådets tredje toppmöte

Vid januarsessionen välkomnade församlingen Ministerkommitténs beslut om att hålla *Europarådets tredje toppmöte* den 16–17 maj 2005 i Warszawa (dok. 10381, rek. 1693). Församlingens bidrag till förberedelserna av toppmötet framgår av rekommendationen. Syftet med toppmötet var att stärka orga-

nisationen. Samtidigt är toppmötet ett tillfälle för alla medlemsländer att bekräfta sitt stöd för de gemensamma värdena och ge ett tydligt politiskt mandat för organisationen inför kommande år. Någon uppdelning mellan nya och gamla medlemsstater ska inte finnas. Organisationens konventionssystem kan stärkas genom att skapa en kodex av nyckelkonventioner som också anger tidsgränser för ratificering. Ett oberoende organ för att utvärdera demokratins tillstånd i medlemsländerna föreslås. Europarådets roll i den europeiska samarbetsstrukturen behöver definieras och samarbetet mellan Europarådet och andra internationella eller regionala organisationer utvecklas. Dessutom anses det viktigt att det civila samhället involveras i förberedelserna av toppmötet.

Vid junisessionen, en månad efter toppmötet, sammanfattade församlingen vad *det tredje toppmötet* i Warszawa åstadkommit (dok. 10602, rek. 1712). I den antagna rekommendationen uttrycker församlingen sin glädje över att en stor del av dess förslag delvis eller i sin helhet ingår i toppmötets två slutdokument, den s.k. Warszawadeklarationen och handlingsplanen. Församlingen säger sig vara angelägen om att vara delaktig i uppföljningen av toppmötet. En tidtabell behövs för uppföljningsarbetet. En grupp av visa personer tillsätts för att granska hur effektiviteten i Europarådets skydd av de mänskliga rättigheterna upprätthålls. Församlingen vill också vara med om att bestämma över formerna för ett nytt organ, Forumet för demokratins framtid. Våld mot barn och kvinnor är andra frågor som församlingen särskilt uppmärksammar. Bland annat planeras år 2007 en Europaomfattande kampanj mot kvinnovåld. Dessutom planeras ett treårigt handlingsprogram för att ta itu med olika former av våld mot barn.

När det gäller Europarådets samarbete med andra internationella organisationer gläder sig församlingen särskilt över att Luxembourgs premiärminister åtagit sig att utvärdera Europarådets och EU:s relationer. Hans utlovade rapport emotses med stora förväntningar. Församlingen efterlyser tillräckliga resurser både för att genomföra toppmötets prioriteringar och för att garantera Europadomstolens effektivitet.

Carina Ohlsson talade i debatten på SOC:s vägnar. Hon var nöjd med att församlingens förslag och rekommendationer hade hörtsammats och inkluderats i toppmötets slutdokument. I arbetet med genomförande av besluten behövde Europarådsdelegaterna ta en aktiv roll inte bara på nationell nivå utan även bidra till planerade internationella kampanjer och program.

4.2.2 EU

Vid aprilsessionen beslutade församlingen att hålla en aktuell debatt om *EU:s konstitutionella fördrag*. Syftet med en aktuell debatt är att diskutera en fråga utan att det leder till något ställningstagande. Tidpunkten, ett par veckor före den franska folkomröstningen om unionens konstitutionella fördrag, gjorde debatten synnerligen aktuell. Fördraget som handlar om EU:s konstitution påverkar hela Europa och Europarådets parlamentarikerförsamling anser sig vara ett synnerligen lämpligt forum för en debatt som berör hela Europa.

Mats Einarsson inledde debatten på UEL:s vägnar. Upprinnelsen till debatten var församlingspresidentens uttalande om att ett franskt ”ja” till EU:s konstitution var liktydigt med ett ”ja” till ett Europa med en värdegrund av demokrati och mänskliga rättigheter. Att man såg problem med konstitutionsförslaget innebar ingalunda att man var emot demokrati och mänskliga rättigheter, menade Einarsson. För att undvika ett meningsutbyte genom pressmeddelanden i ett betydelsefullt ärende blev det en debatt i församlingen på Einarssons initiativ. Han underströk att det handlade om unionens konstitution och inte om Europas. I församlingen var alla positivt inställda till Europa men hade olika åsikter när det gällde EU:s konstitutionella fördrag. Det konstitutionella fördraget var ett ytterligare steg mot en federal stat, enligt Einarsson. Kritiken gällde delegering av demokratiska beslut till en övernationell nivå. Konstitutionsförslagets politiska innehåll: avreglering, försvarspolitik och maktöverförande till Europeiska rådet behövde granskas i detalj. Einarsson underströk avslutningsvis att frågan om EU:s konstitution inte handlade om att ta ställning för eller emot Europa eller europeiska värderingar. Bortsett från konstitutionen fanns ett fortsatt behov av ett samarbete som omfattar hela Europa och det är Europarådets mandat.

Vid höstsessionen antog församlingen en rekommendation om *EU:s europeiska grannskapspolitik* (ENP) (dok. 10696, 10706, 10708, rek. 1724). Församlingen stöder den grannskapspolitik som EU lanserat med syfte att främja stabilitet och välbefinnande inom och bortom unionens nya gränser. ENP ska främja samarbete och ekonomisk integration mellan EU och partnerländerna. EU ska genom dialog och samarbete främja partnerländernas uppslutning kring respekt för demokratins principer, rättsstatsprinciper, gott styre och respekt för de mänskliga rättigheterna samt marknadsekonomi, frihandel, hållbar utveckling och fattigdomsbekämpning. Församlingen menar att samarbetet mellan Europarådet och EU inom ENP behöver stärkas, rollerna förtydligas samt samverkan institutionaliseras. Församlingen uppmanar Ministerkommittén att utveckla mer specifika förbindelser med de av EU:s partnerländer som inte är med i Europarådet. Bland annat föreslås en omdefiniering av observatörsstatus eller på annat sätt underlätta ett närmare samarbete mellan Europarådet och icke-medlemsländer. Vidare ska Ministerkommittén överväga att öppna vissa konventioner för partnerländerna samt intensifiera kontakterna med det civila samhället i dessa länder.

4.2.3 Relationer till USA

Europas och USA:s relationer var på församlingens dagordning vid januari-sessionen (dok. 10353, rek. 1694, res. 1421). Församlingen uttrycker sin oro över försämringar i de transatlantiska relationerna under de senaste åren. Grunden för denna utveckling ligger i åsiktsskillnader gällande utrikespolitik. Församlingen bedömer att en minskad transatlantisk samhörighet får negativa följder världen över. Ett isolerat USA är mera benäget att agera unilateralt. Unilaterala åtgärder kan försvaga internationella organisationer och utgör ett hot mot principer om kollektiv säkerhet. Församlingen uppmanar medlems-

ländernas och USA:s regeringar att i en uppriktig dialog analysera motsättningarna och bekräfta de gemensamma idealen.

Nyheter om *CIA:s hemliga förhörtcentraler* för terrorismstänkta och hemliga förflyttningar mellan läger har under hösten förorsakat oro. En otålighet när det gäller USA:s agerande var märkbar när församlingens ständiga utskott mötte i Bukarest den 24 november då en specialdebatt hölls om en granskning av sanningshalten i uppgifterna (dok. 10748). Polen och Rumänien hade pekats ut som länder som har hemliga fångelser där USA håller fångar utan rättigheter. Den schweiziska ledamoten *Dick Marty* har utsetts till det juridiska utskottets rapportör i frågan. Vid Bukarestmötet presenterade Marty ett preliminärt memorandum. Det ständiga utskottet antog ett uttalande där alla medlems- och observatörsstater, EU och internationella organisationer uppmanas att samarbeta fullt ut när det gäller undersökningen. Europarådets medlemsstater har åtagit sig att efterleva Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna. Om misstankarna om fångelsernas existens visar sig vara riktiga handlar det om brott mot konventionen. Församlingens söker dock enbart efter sanningshalten i uppgifterna. Det handlar ingalunda om att vidta sanktioner mot ett eller flera länder, underströk det ständiga utskottet.

4.2.4 Nagorno-Karabach

Vid januarsessionen debatterade församlingen *konflikten i Nagorno-Karabach och OSSE:s mekanism att lösa problemet inom ramen för Minsk-konferensen* (dok. 10364, rek. 1690, res. 1416). Konflikten handlar om en komplicerad tvistefråga där territoriell integritet ställs mot rätten till självbestämmande. En fredlig lösning på problemen kring Nagorno-Karabach var ett krav – som inte uppfyllts – när Armenien och Azerbajdzjan inträdde i Europarådet. Konflikten mellan Armenien och Azerbajdzjan har pågått sedan slutet av 1980-talet och främst handlat om Nagorno-Karabach, som till övervägande delen är befolkat av kristna armenier. Tiotusentals dödades och en miljon människor drevs på flykt innan en vapenvila trädde i kraft år 1994. Vapenvilan respekteras i princip. OSSE har sedan 1992 verkat för en förhandlingslösning. Detta sker inom den så kallade Minskgruppen vars verksamhet har varit inriktad på att hålla kontakterna öppna. Arbetet i gruppen leds av ett ordförandeskap bestående av Frankrike, Ryssland och USA. Sverige är också representerat i Minskgruppen.

Församlingen anser att ansträngningar bör intensifieras för att lösa konflikten. Medlemsstaterna och Europarådets olika institutioner uppmanas att underlätta en försoning och fredlig lösning. Församlingen uppmanar vidare de länder som ingår i OSSE:s Minskkonferens att vidta ytterligare åtgärder för att nå en fredlig lösning. En ad hoc-kommitté tillsätts inom församlingen för att årligen rapportera om vidtagna åtgärder. Ad hoc-kommittén består av de nationella delegationsordförandena från de länder som ingår i Minskgruppen. Därmed ingår *Carina Ohlsson* i ad hoc-kommittén.

Trots vapenstillestånd och ett stort antal resolutioner, som FN:s säkerhetsråd antagit, råder krig mellan Armenien och Azerbajdzjan, konstaterade Gö-

ran Lindblad i sitt debattinlägg. Flyktingsituationen är oacceptabel. Förhållandena i flyktinglägren i Azerbajdzjan är miserabla. En lösning på konflikten är en förutsättning för att invånare i dessa två grannländer ska kunna börja leva i nuet och planera för framtiden.

Riksdagsledamoten *Göran Lennmarker* är sedan juli 2002 OSSE:s parlamentariska församlings särskilde representant för konflikten i Nagorno-Karabach. Inför PACE:s ad hoc-kommitté i september redogjorde han för sina insatser för att hitta en lösning på konflikten.

4.2.5 Mellanöstern

Vid två tillfällen under 2005 debatterade församlingen *situationen i Mellanöstern* (dok.. 10570, rek. 1707, res. 1420, 1452). Församlingen uppmanar i en resolution från januari att Israel och den palestinska myndigheten omedelbart återupptar den politiska dialogen. Valet av Mahmoud Abbas i januari 2005 till den palestinska myndighetens president tolkar församlingen som en reell möjlighet till en förnyad fredsprocess i Mellanöstern. Trots att inget genombrott kan rapporteras har vissa framsteg gjorts på båda sidor. Därutöver skapar utvecklingen i grannländerna ett positivt ramverk för fredsprocessen. Församlingen uppmanar båda sidor att intensifiera samarbetet och fortsätta dialogen för att uppnå en fredlig lösning.

Göran Lindblad deltog i debatten vid junisessionen. Det var ett historiskt misstag att inte vid ett tidigt stadium skapa en palestinsk stat, konstaterade Lindblad. Krav som ställs på en stat skiljer sig från krav som riktas mot en myndighet. Terrorister i området får stöd från olika länder i regionen t.ex. Syrien och Iran. Israel måste snarast möjligt dra sig tillbaka från de ockuperade områdena samt garantera den palestinska statens territorium samtidigt som Palestina och de omgivande staterna ska garantera säkra israeliska gränser.

4.2.6 Folkomröstningar

Vid aprilsessionen debatterade församlingen möjligheter att på ett bra sätt genomföra *folkomröstningar* (dok. 10498, rek. 1704). Folkomröstningar i vissa europeiska länder har gamla politiska traditioner. Det handlar om ett instrument som möjliggör för medborgare att delta i den politiska beslutsprocessen. Den ökande tendensen under de senaste åren att utlysa folkomröstningar beror dels på utvecklingen i Öst- och Centraleuropa, dels på den europeiska integrationsprocessen. Församlingen anser att Europarådet bör utforma riktlinjer för folkomröstningar. Det är viktigt att säkerställa att folkomröstningar kompletterar men inte underminerar den representativa demokratin

Mats Einarsson deltog i debatten på UEL:s vägnar. Förslaget att kodifiera regler för folkomröstningar är bra men Einarsson stöder inte förbehållslöst användningen av folkomröstningar eftersom det kan medföra demokratiproblem. Dels undergräver folkomröstningar ansvarsutkrävandet till en viss grad.

Dels kan politiskt och ekonomiskt resursstarka samhällsgrupper få ett oproportionerligt stort inflytande när det gäller den politiska dagordningen. Parlamentarikernas mandat är begränsat tidsmässigt. Mandatet får inte lämnas över till någon annan utan att konsultera dem som de fått makten ifrån. Därför är ratificeringen av EU:s konstitutionella fördrag, enligt Einarsson, en fråga som lämpar sig väl för folkomröstningar.

4.3 Juridiska frågor

4.3.1 Guantánamo

Vid aprilsessionen debatterade församlingen *laglighet av interneringar på det amerikanska fångslägrät i Guantánamo* (dok. 10497, rek. 1699, res. 1433). Församlingen har i sitt ställningstagande år 2003 påpekat att USA:s agerande i Guantánamo står i strid med de krav som ställs på länder med observatörsstatus inom Europarådet. I och med olagliga, hemliga fängslanden samt omänsklig och förnedrande behandling samt tortyr av fångar har USA svikit sina egna höga principer. Församlingen delar dock USA:s ambition att bekämpa terrorismen men i kriget mot terrorismen ska folkrätten respekteras. Ministerkommittén rekommenderas att vidarebefordra församlingens ställningstaganden till den amerikanska regeringen och påminna USA om dess skyldigheter att respektera de mänskliga rättigheterna och rättsstatlighet som följer av observatörsstatusen i Europarådet.

4.3.2 Ofrivilliga försvinnanden

Vid oktobersessionen debatterade församlingen *påtvingade försvinnanden* (dok. 10679, rek.1719, res. 1463). Temat handlar om ett grovt brott mot de mänskliga rättigheterna, brott som kan likställas med tortyr och mord. Det är också ett humanitärt problem med ofattbara konsekvenser för familjer och vänner. Europa är ingalunda förskonat från dessa problem. Församlingen pekar på avsaknaden av ett internationellt instrument för att skydda människor från dessa brott. Det internationella samfundet behöver tydligt definiera begreppet påtvingade försvinnanden samt utarbeta ett internationellt instrument för att förebygga och hantera brotten. Instrumentet ska bl.a. precisera statens skyldighet att förebygga och utreda brott som ska inkluderas i straffrätten. Offrens och de anhörigas status behöver definieras. Systematisk information om häktade och fängslade personer efterlyses av församlingen.

Ministerkommittén uppmanas att ta upp frågan om påtvingade försvinnanden i Vitryssland.

Jan Ertsborn deltog i debatten på ALDE:s vägnar och efterlyste resoluta åtgärder för en internationell överenskommelse för att motverka påtvingade försvinnanden. Ertsborn tog upp Dagmar Hagelins försvinnande i Argentina 1977 och hennes fars långa och envisa kamp mot myndigheter, domstolar och

förövare. Det handlar om ett paradexempel på en enviss kamp som visar att det aldrig är för sent att leta efter sanningen och kräva rättvisa.

4.3.3 Restriktioner angående rösträtten

Vid junisessionen debatterade församlingen en rapport om *avskaffandet av restriktioner i rätten att rösta* (dok. 10553, 10577, rek. 1714, res. 1459). Begränsningar i rätten att rösta inskränker demokratin på ett allvarligt sätt. Principerna om allmän och lika rösträtt, liksom om fria och hemliga val är centrala i en demokrati och ska tillämpas i alla medlemsländer. Församlingen understryker vikten av att invånare med utländskt ursprung har en möjlighet att delta i det politiska livet på alla nivåer i det land där de bor permanent. Parlamentarikerna påskyndar undertecknandet och ratificeringen av den europeiska konventionen om utlänningars delaktighet i samhällslivet på lokal nivå (ETS nr 144).

Helena Bargholtz på ALDE:s vägnar sade i sitt debattinlägg att samma åldersgräns bör gälla både för rätten att rösta och rätten att ställa upp som kandidat i politiska val. Det är viktigt att vallokalerna är anpassade för handikappade så att de kan delta i valet. I en fungerande demokrati är det av stor vikt att medborgare med fysiska handikapp kandiderar till politiska uppdrag. Lokalerna för verksamheten bör vara anpassade därefter.

4.4 Ekonomi

4.4.1 EBRD

Församlingen debatterar årligen verksamheten vid Europeiska återuppbyggnads- och utvecklingsbanken, EBRD. Banken bildades 1991 för att underlätta övergången till marknadsekonomi i de nya demokratierna i Central- och Östeuropa. EBRD har som mål att stärka offentliga institutioner och offentlig förvaltning samt att främja små och medelstora företag. Banken finansierar projekt i både den privata och den offentliga sektorn genom krediter, riskkapitalinvesteringar och garantier.

De länder EBRD är verksam i skall bekänna sig till demokrati, pluralism och marknadsekonomi. I de flesta av de 27 länder där EBRD verkar har övergången till marknadsekonomi och pluralistisk demokrati varit en lång process. Den ekonomiska tillväxten är hög i ett flertal av EBRD:s operativa länder men åtskilliga hinder behöver undanröjas för att transitekonomierna fullt ut ska kunna dra nytta av sin ekonomiska potential. Bland dessa hinder finns institutionella brister som gäller privata investeringar, brister i rättsstatlighet, demokratiska misslyckanden, korruption och ekonomisk brottslighet.

En rapport om EBRD:s bidrag till *ekonomisk utveckling i Central- och Östeuropa* (dok. 10571, res. 1451) står traditionellt på dagordningen vid församlingens sommarsession. Bankens åtaganden har år 2004 slagit rekord och nått 4,13 miljarder euro. Banken har ökat sina investeringar framför allt i de eko-

nomiskt mindre framgångsrika länderna i Central- och Östeuropa och i Kaukasien. Bankens verksamhet fortsätter att vara mest omfattande i Ryssland. Den nya landsstrategin för Ryssland förespråkar snabbare institutionella och strukturella reformer, moderniseringar, ekonomisk mångfald samt bättre skydd av äganderätten. Bankens bidrag till stabilitetspakten för sydöstra Europa får beröm av församlingen. Särskilt uppmärksammas åtgärder att utveckla den privata sektorn genom mikrolån, handelslättnader och förbättringar i infrastrukturen. Församlingen uttrycker sitt fortsatta stöd till bankens verksamhet.

4.4.2 OECD

Europarådets parlamentariska församling fungerar som OECD:s parlamentariska dimension. Sju av OECD:s trettio medlemsländer ingår inte i Europarådet men deras parlamentariska delegationer har rätt att delta i den årliga debatten om OECD:s aktiviteter. I en debatt om *OECD och världsekonomin* (dok. 10645, 10704, 10709, res. 1467) vid höstsessionen deltog parlamentarer från Japan, Kanada, Sydkorea och Mexiko samt OECD:s generalsekreterare *Donald Johnston*.

Den utvidgade församlingen uttrycker sin tillförsikt när det gäller tillväxten i världsekonomin. Den grundar sig på en fortsatt ekonomisk expansion inte bara i USA, men också i Kina, Indien, Brasilien, Ryssland och ett flertal framväxande ekonomier. Dessa länders ekonomiska aktivitet förväntas stimulera den globala tillväxten. OECD räknar i sin tillväxtprognos med att områdets ekonomi under 2005 växer med 2,6 % och under 2006 med 2,8 %. Inflationen förväntas ligga på 1,9 %. De faktorer som kan påverka tillväxten negativt är dock många. Effekten av USA:s fortsatta budgetunderskott tillhör dessa faktorer. Därför är det viktigt att USA vid rätt tidpunkt genomför lämpliga makroekonomiska åtgärder. Ett alltför högt oljepris och snabbt ökande efterfråga på olja framför allt från Kina och andra tillväxtekonomier är en annan faktor som hotar den ekonomiska utvecklingen. Internationella konflikter och spridning av terrorism är allvarliga hot som drabbar både världssamfundet och privatpersoner och hämmar den ekonomiska utvecklingen. Den utvidgade församlingen är oroad över den blygsamma tillväxttakten i euroländerna. OECD:s omfattande samarbete med Ryssland inom ramen för dess Rysslandsprogram välkomnas av parlamentarikerna. Under förutsättning att Ryssland genomför nödvändiga strukture reformer och liberaliserar ekonomin räknar den utvidgade församlingen med att samarbetet underlättar Rysslands deltagande i Världshandelsorganisationen, WTO.

Anders G Högmark uppmärksammade i sitt debattinlägg de faktorer som negativt kan påverka den i övrigt ljusa bilden av världsekonomin. Bland orosmoln fanns stigande oljepriser, effekten av USA:s ständigt ökande budgetunderskott, korruption, ekonomisk brottslighet och dåligt styre i ett antal länder samt extremt hög arbetslöshet framför allt bland ungdomar. Fri handel och arbetsfördelning fortsätter att gälla som välbefärande faktorer. Högmark avslutade med att betona vikten av att effektivisera energiförbruk-

ning samt att minska beroendet av fossila energikällor. På detta område har USA och Kina som storkonsumenter en avgörande roll.

4.4.3 Arbetslösheten i Europa

Vid januarsessionen debatterade församlingen *Anders G Högmarks* rapport om *lösningar på arbetslöshetsfrågan i Europa* (dok. 10359, res. 1423). Rapporten ger en översikt över sysselsättningsfrågor inom regionen. I flera av Europarådets medlemsstater är arbetslösheten sedan flera år tillbaka tio procent. Arbetslösheten sänker mänsklig värdighet och försvagar samhällets ekonomiska utveckling. Globaliseringen ställer krav på grundläggande ekonomiska förändringar i Europa. Erfarenheterna visar att länder som redan genomfört ekonomiska reformer har lägre arbetslöshet och snabbare tillväxt. Behovet av strukturreformer är särskilt uttalat i vissa länder i euroområdet. Förverkligandet av EU:s Lissabonstrategi förutsätter såväl stimulans av forskning, belöning av nya initiativ, insatser för nyföretagande samt större flexibilitet på arbetsmarknaden. Församlingen betonar särskilt behovet av utbildning och livslångt lärande. EU:s jordbrukspolitik bör reformeras och den inre marknadens fyra friheter genomförs inom hela EU. Tillväxt och ökad sysselsättning förutsätter även att regeringarna tar itu med korruption och ekonomisk brottlighet. Kvinnor ska inte tvingas avstå från yrkesverksamhet för att ta ansvar för omsorg om barn och äldre. Förutsatt att samhället, arbetsgivare och arbetstagare samarbetar kan reformer genomföras på ett humant sätt.

4.5 Kultur, vetenskap och utbildning

Vid aprilsessionen uppmärksammades fem utländska journalister som hållits som gisslan i Irak sedan de kidnappats i januari resp. mars 2005. Församlingens debatt utgick från en rapport om *pressfrihet och journalisters arbetsförhållanden i konfliktområden* (dok. 10521, rek. 1702, res. 1438). Yttrandefriheten, som innefattar åsiktsfrihet, samt friheten att motta och sprida uppgifter och tankar utan inblandning av offentlig myndighet och oberoende av territoriella gränser, är en nödvändig grund för ett demokratiskt samhälle. I krig eller konfliktsituationer glöms ofta denna grundläggande princip. Allmänheten har ett behov att få information om konflikter och krig. Detta gäller även händelserna i Irak. Församlingen uppmanar både medlems- och observatörsstaterna att följa Ministerkommitténs rekommendation om skydd av journalister. Församlingen kräver de kidnappade journalisternas frigivning.

Vid junisessionen debatterades *hur terrorismen behandlas av medier* (dok. 10557, rek. 1706). Terroristdåd syftar till att skapa terror, rädsla och kaos bland folk. Församlingen rekommenderar en uppförandekod för journalister och andra mediearbetare. Journalister uppmanas bl.a. att avstå från att visa chockerande bilder som kränker offrens rätt till privatliv eller bidrar till terroristhandlingar genom att sprida ytterligare skräck samt på andra vis undvika att spela terrorister i händerna.

Vid höstsessionen antog församlingen en rekommendation om *utbildning och religion* (dok. 10673, rek. 1720). Församlingen åberopar ett opartiskt sätt att lära ut de stora religionernas historia. Religionsundervisning är av stor betydelse för att skapa förståelse för andra religioner och för att kunna stå emot en religiös fanatism. Församlingen föreslår ett speciellt institut för att träna lärare i religionsundervisning.

Majléne Westerlund Panke påpekade i sitt debattinlägg att globaliseringens utmaningar måste bemötas med adekvat utbildning. Utbildning är ett instrument i kampen mot okunnighet och missförstånd. Skolan har en central roll i att utveckla kritiskt tänkande. I en dialog mellan olika kulturer har skolan sin roll och skolan kan bidra till kampen mot okunnighet, stereotyper och missförstånd beträffande religioner. En demokratisk skola i ett demokratiskt samhälle har en huvuduppgift, nämligen att utbilda demokratiska medborgare med tolerans, förståelse och kunskap.

4.6 Sociala frågor

4.6.1 Europa och tsunamikatastrofen

Med anledning av flodvågskatastrofen som drabbade sydöstra Asien den 26 december 2004, hölls en brådskande debatt om *Europa och tsunamikatastrofen* (dok. 10428, 10437, 10438, 10442, 10446, res. 1422) under januarisessionen. Församlingen uttrycker sin sorg för alla drabbade. Det internationella samfundet, företag och individer i hela världen har visat stor generositet efter katastrofen. Församlingen understryker hur viktigt det är att fördelningen av de insamlade hjälpbeloppen sker öppet och att FN har den samordnande rollen för bistånd till de drabbade. Tsunamin har orsakat stora skador på flora och fauna, vilket i sin tur påverkar lokalinvånarnas möjlighet till livsuppehälle. Församlingen ber sina medlemsstater att vidta nödvändiga åtgärder för att hjälpa till med återuppbyggandet av de drabbade områdena. Det finns betydande risker för spridning av sjukdomar och epidemier, varför det är nödvändigt att FN genomför en vaccinations- och hälsokampanj. En av de viktigaste uppgifterna för biståndsorganisationerna blir att skydda föräldralösa barn, som riskerar att bli offer för bl.a. människohandel. För att undvika liknande katastrofer i framtiden ber församlingen medlemsstaterna bidra till tidiga varningssystem.

Anders G Högmark, som rapportör för ekonomiutskottet, påpekade att skador efter naturkatastrofer har ökat i omfattning. Ett sätt att mildra skadorna kan vara att bevara ursprungsfloran och det naturliga ekosystemet. Han tog upp behovet av bättre förebyggande åtgärder, såsom tidiga varningssystem.

Michael Hagberg, rapportör på migrationsutskottets vägnar, sade att det behövs nationella och internationella analyser av vad som kunde ha gjorts annorlunda, snabbare och bättre för att vi ska lära oss av katastrofen. Den har visat att det behövs en snabb civil insatsstyrka på europeisk nivå med kapacitet att arbeta över hela världen.

Majléne Westerlund Panke, som rapportör för kultur- och utbildningsutskottet, underströk hur viktigt det är att drabbade barn och unga får kontinuitet i sin skolgång och att lärare som arbetar med traumatiserade barn får särskild utbildning. Vidare tog hon upp behovet av ett tidigt varningssystem i Indiska oceanen. Hon sade också att ett sådant system endast skulle vara meningsfullt om berörda människor vet hur de ska reagera på varningarna. Därför behöver Europarådet fortsätta prioritera initiativ för utbildnings- och informationsprogram.

Också *Helena Bargholtz*, som talade å ALDE:s vägnar, tog fasta på barnens behov efter katastrofen. Det är mycket viktigt att de får psykologisk hjälp. Föräldralösa barn ska i första hand få nya hem. Det behövs också regelbundna kontroller för att säkerställa att föräldralösa barn inte försvinner ut ur landet med en obehörig vuxen.

I anslutning till debatten redogjorde *Yvette Stevens*, direktör för FN:s kontor för koordinering av humanitär hjälp (OCHA), för arbetet efter tsunamin och sade sig vara mycket positiv till ett fördjupat samarbete med Europarådet.

4.6.2 Rättigheter för barn på institutioner

Vid aprilsessionen följde församlingen upp en tidigare rekommendation (rek. 1601) om *möjligheter att förbättra övergivna barns rättigheter på institutioner* (dok. 10452, rek. 1698). Församlingen tycker sig skönja en politisk vilja att prioritera frågan. Europarådets utvecklingsbank har på flera sätt gett finansiellt stöd till medlemsstater som flyttar övergivna barn från institutioner och ger dem alternativ omvårdnad. Samtidigt påpekar församlingen att högsta prioritet måste ges åt att förbättra utbildningskvaliteten och omsorgen på institutioner och att pedagogiskt olämpliga, ohälsosamma och vanvårdande institutioner ska stängas. I de forna kommuniststaterna är situationen för barn som lever på institutioner särskilt oroande, men ingen medlemsstat kan undgå kritik. I flera kandidatländer har finansiella bidrag inför EU-medlemskapet lett till en förbättrad situation för barnen. Dock är församlingen oroad för att den politiska viljan inte finns att fortsätta arbetet när bidragen upphör. Det finns också en oro för barn på institutioner i de europeiska länder som inte är EU-kandidater. Därför rekommenderar församlingen Ministerkommittén bl.a. att utveckla mellanstatliga samarbetsprogram för barn på institutioner och att skapa kontroll- och rådgivande funktioner. Det finns fortsatt akut brist på resurser. Insamlingar till förmån för barn på institutioner från det internationella samfundet bör därför fortsätta.

Helena Bargholtz uttalade å ALDE:s vägnar som helhjärtat stöd för rapporten. Den avslöjar att problemen med barn på institutioner fortfarande är stora i Bulgarien och Rumänien, trots att myndigheterna i dessa länder har ansträngt sig för att förbättra villkoren för barnen. Svårigheterna kan förvärras när barnen blir äldre och ska lämna institutionerna. Bargholtz efterlyste en framtida uppföljning med fokus på institutionaliserade barn i alla europeiska länder.

4.6.3 Mentalvården i Europa

Vid junisessionen debatterade församlingen *möjligheten att bättre möta behoven inom mentalvården i Europa* (dok. 10544, rek. 1715, res. 1460). Världshälsoorganisationen, WHO, bedömer att i var fjärde familj i Europa förekommer beteenderelaterade störningar och att fler än 30 miljoner människor årligen drabbas av en allvarlig depression. Brister i mentalvården gör att ett stort antal människor med mentala störningar inte får adekvat behandling. Församlingen rekommenderar därför att medlemsstaterna vid sidan av effektiv behandling även främjar de drabbades rättigheter. Församlingen påpekar att ett flertal central- och östeuropeiska länders lagstiftning på detta område inte överensstämmer med Europakonventionens principer om de mänskliga rättigheterna eller Europadomstolens rättspraxis. Det är viktigt att mentalvården är integrerad med den allmänna hälsovården. Behovet av att förbättra mentalvården för barn och ungdomar borde särskilt uppmärksammas

Göran Lindblad konstaterade i sitt debattinlägg att förekomsten av mental sjukdomar visar en ökande tendens. Bakomliggande orsaker är genetiska, biologiska och sociala. Behandlingen av mentala störningar måste starta på ett tidigt stadium. Långa väntetider, såsom fallet är i Sverige, förvärrar sjukdomstillståndet. Patienter som inte behandlas riskerar att bli farliga för sin omgivning. Den onda spiralen kan förvärras av att patienten döms till fängelse och därigenom kommer i kontakt med droger, sade Lindblad som med erfarenheter som fängelsetandläkare själv hade bevittnat sådana fall.

4.6.4 Språkstridigheter inom belgisk hälsovård

Vid höstsessionen var *Helena Bargholtz* socialutskottets ställföreträdande rapportör när församlingen debatterade *språket som problem när det gäller att få tillgång till allmän sjukvård i Brysselregionen* (dok. 10648, 10680, res. 1469). Belgiska språkproblem har tidigare varit på församlingens dagordning och handlar inte om brister i lagstiftningen utan den praktiska tillämpningen när personer som representerar en minoritetsspråkgrupp i sitt boendeområde inte kan få vård på sitt eget språk. Rapportören ansåg att genom att förbättra förutsättningarna för tvåspråkighet inom Bryssels sjukhus och genom ändrade attityder kan språkproblemen lösas. Bargholtz var dock tveksam om denna typ av debatter borde föras i Europarådets parlamentariska församling.

4.7 Befolknings- och flyktingfrågor

4.7.1 Europeisk migrations- och integrationsstrategi

Vid januarisessionen debatterades en rapport om *europaisk migrations- och integrationsstrategi* (dok. 10453, res. 1437). Ett stabilt, framgångsrikt Europa kan förväntas attrahera flera flyttbenägna människor från andra regioner, konstaterar församlingen i sin resolution. Församlingen förespråkar en gemensam europeisk vision för både migrations- och integrationsarbetet och

understryker ett behov av en gemensam europeisk migrationsstrategi. Strategin bör ändra både fokus och attityder i migrationsarbetet genom att rikta insatser mot grundorsaker till migration, men också genom att i ökad utsträckning bejaka behovet av reglerad migration samt behovet och mervärdet av mångfald i Europa.

Göran Lindblad gladdes sig åt församlingens slutsatser om ökad lagenlig invandring och ansåg det vara ett viktigt beslut av demografiska skäl. Invandringen ska inte ses som ett problem utan som en möjlighet. Lindblad kritiserade dock uppläggningsen av debatten. Rapporten handlade om två synnerligen omfattande frågor, invandring och integration. Två separata debatter hade varit bättre. Långa handläggningstider i asylärenden är ett allvarligt problem, inte minst i Sverige.

4.7.2 Ett minnescentrum för offren för tvångsflyttningar

Mats Einarssons rapport om möjligheten att tillsätta ett europeiskt minnescentrum för offren för tvångsflyttningar och etnisk rensning debatterades vid januarisessionen (dok. 10378, 10447). Ett förslag att hänvisa rapporten tillbaka till utskottet presenterades redan i början av debatten men fick inte tillräckligt stöd. Det visade dock att debatten handlade om en mycket känslig fråga. Miljoner människor i Europa har på grund av sin etnicitet under det senaste århundradet utvisats eller förts bort. Orsakerna har bl.a. varit nya statliga gränsdragningar eller försök att lösa etniska minoritetsfrågor. I värsta fall har det handlat om ren etnisk rensning. Dessa orättvisor stöter samtliga europeiska nationers samvete, ansåg migrationsutskottet och föreslog att Europarådets tredje toppmöte skulle inrätta ett centrum för att hedra minnet av offren för tvångsflyttningar och etnisk rensning. Genom opartiska historiska utredningar och som forum för allmänna diskussioner och som informationscentrum skulle det bidra till en försoning och hjälpa till att läka gamla sår i det kollektiva minnet. Den föreslagna rekommendationen lyckades inte nå två tredjedels majoritet utan ärendet föll.

4.7.3 Asylsökande barn

Hälften av världens flyktingar är barn. Barn som söker asyl i ett annat land utan sina föräldrar, utgör en mycket sårbar grupp. Vid aprilsessionen behandlade församlingen en rapport om *skydd och stöd till asylsökande barn som skilts från föräldrarna* (dok. 10477, rek. 1703). Situationen för dessa barn betraktas av församlingen som akut, då nationell lagstiftning, politik och tillämpning inte kan säkerställa det skydd dessa barn behöver. Alla ensamma asylsökande barn bör omgående få en förmyndare som bevakar dess intressen. I många av Europarådets länder saknas dock lagstiftning som kan säkerställa en sådan förmyndare. Även om lagstiftningen finns, brister det ofta i administrationen. Flera organ har antagit rekommendationer och riktlinjer för att förbättra skyddet för asylsökande ensamma barn. Församlingen anser att

Europarådet bör besluta att skapa en enhetlig praxis i detta sammanhang som komplement till tidigare rekommendationer.

I Sverige tilldelas alla asylsökande ensamstående barn en förmyndare, berättade *Helena Bargholtz*, då hon talade i debatten å ALDE:s vägnar. Men liksom i alla andra länder, finns det även i Sverige stora problem för dessa barn. I väntan på asyl försvinner barn från öppna anstalter. Det finns en risk att de rekryteras till kriminell verksamhet eller utsätts för människohandel. För att skydda barnen behöver de en förmyndare de kan lita på. Omvårdnaden av barnen måste förbättras och grunda sig på vad som är i varje enskilt barns bästa intresse. Asylprocessen bör inte ta längre tid än tre månader.

4.8 Jordbruk och miljö

4.8.1 Genetiskt modifierade organismer

Vid januarsessionen debatterade församlingen miljö- och jordbruksutskottets rapport om *genetiskt modifierade organismer (GMO)* (dok. 10380, 10406, res. 1419). Produktionen av genetiskt modifierade organismer inom jordbruket och livsmedelssektorn har ökat under det senaste årtiondet. I samma takt har kritiken mot denna produktion ökat. Åsikterna varierar väsentligt mellan olika aktörer. Oron gäller både hälsorisker och ekologiska risker. Församlingen understryker behovet av objektivitet i debatten om genetiskt modifierade organismer och uppmanar medlemsländernas regeringar att ta hänsyn till konsumenters och producenters valfrihet. Det är också viktigt att garantera hållbar utveckling inom jordbruket. Samtidigt rekommenderas försiktighet med tanke på att forskningen inom området inte täcker alla frågor.

Majléne Westerlund Panke deltog i debatten på SOC:s vägnar. Bioteknisk utveckling har medfört stora ändringar framför allt inom medicin och sjukvård. Förväntningarna på ytterligare framsteg är höga när det gäller att diagnostisera, bota och förebygga sjukdomar. Bioteknik används även för att kartlägga växters genetiska massa, och genetiskt modifierade jordbruks- och livsmedelsprodukter har ökat i snabb takt. I Europa har denna utveckling upplevts som kontroversiell. Vår generation har ett ansvar för att dra fördel av de nya möjligheterna men samtidigt måste hänsyn tas till att tillämpningen uppfyller höga etiska krav.

4.8.2 Kostnaden för en gemensam jordbrukspolitik

Vid höstsessionen debatterade församlingen *kostnaderna för EU:s gemensamma jordbrukspolitik* (dok. 10649, res. 1470). EU:s gemensamma jordbrukspolitik, CAP, har på många håll upplevts som kontroversiell. Församlingen anser att det är dags att ompröva den gemensamma jordbrukspolitiken med tanke på dess kostnader och dess följder inte enbart för Europa men även för utvecklingsländerna.

Anders G Högmark konstaterade i sitt debattinlägg att EU:s jordbrukspolitik kritiserats på många olika grunder men att den mest relevanta kritiken gäller dess snedvridande effekt på handeln med jordbruksprodukter från utvecklingsländerna. Jordbrukspolitikens kostnader och struktur är avgörande när EU:s finansiella utsikter för perioden 2007–2013 diskuteras.

4.9 Jämställdhet mellan kvinnor och män

4.9.1 Människohandel

Vid januarisessionen debatterade församlingen sitt yttrande över ett utkast till *Europarådets konvention om människohandel* (dok. 10389, 10397, 10433, yttrande 253). Församlingen välkomnar förslaget till en europeisk konvention om människohandel och noterar med tillfredsställelse att det anger människohandel som ett brott mot de mänskliga rättigheterna. Konventionen innefattar all slags människohandel. Dock är inte texten tillräckligt stark för att kunna garantera att offren skyddas, anser församlingen. Dessutom, menar församlingen, tycks Europarådets medlemsstater snarare vilja skydda sig från illegal migration, hellre än att erkänna människohandel som ett brott. Konventionen i sin utformning som utkast tappar därför mycket av sin styrka och är inte särskilt övertygande. Vidare beklagas att det civila samhället inte har involverats tillräckligt i författandet av texten. Församlingen råder Ministerkommittén att göra flera tillägg i konventionen för att åtgärda bristerna i texten. Församlingen kräver ett tillägg om skydd av offren. Dessutom krävs att konventionen ska vara bindande.

I debatten fokuserade *Helena Bargholtz* på barnens rättigheter. Hon hänvisade till flera internationella rekommendationer och normer för mänskliga rättigheter, vilka inkluderar barns rättigheter. Den föreslagna konventionen måste bättre överrensstämma med dessa, menade hon och undrade hur det kom sig att konventionen inte särskilt tar upp barnens situation.

Carina Hägg sade å SOC:s vägnar att konventionen är ett viktigt redskap för skyddet av de mänskliga rättigheterna och att det hjälper offer för människohandel, särskilt kvinnor och barn. Hon talade också om handel med kvinnor för sexuella ändamål som ett könsrelaterat brott och hinder för jämställdhet i alla samhällen. För att komma åt problemen med människohandeln måste orsakerna elimineras.

Det är viktigt att diskutera attityder och att identifiera köparen, sade *Carina Ohlsson* i sitt debattinlägg. Hon talade om prostitution, människohandel och de män som tjänar på att utnyttja kvinnorna. Kriminaliseringen av sexköp har gjort att färre män köper sex och att färre kvinnor blir prostituerade. Vem är köparen? Vem anser sig ha rätten att köpa kvinnor och barn och utsätta dem för sexuella och förnedrande övergrepp, frågade hon avslutningsvis.

Birgitta Ahlqvist sade att människohandel förekommer i nästan alla europeiska länder. Europeiska parlamentet antog 1999 en resolution om fler motåtgärder och ville att medlemsländerna skulle skärpa sin lagstiftning på detta

område. Men straffen för människohandel är fortfarande låga. De grundläggande orsakerna till människohandel är fattigdom och arbetslöshet. Man kan bekämpa människohandeln genom att ge kvinnor arbete.

Under sitt möte i mars antog det ständiga utskottet å församlingens vägnar en rekommendation (dok. 10474, rek. 1695) i vilken man beklagar att endast två av de tidigare av församlingen föreslagna tilläggen införts i konventionstexten. Som sådan kan texten inte garantera ett effektivt och tillräckligt skydd av offren för människohandel. Ministerkommittén rekommenderas därför att brådskande införa ytterligare tillägg i konventionstexten innan den öppnas för undertecknandet.

4.9.2 Tvångsäktenskap och barnäktenskap

Helena Bargholtz motion från 2004 om *tvångsäktenskap och barnäktenskap* ledde till en rapport som debatterades vid höstsessionen (dok. 10590, 10678, rek. 1723, res. 1468) med *Bargholtz* som rapportör. Församlingen uttrycker djup oro över de allvarliga och återkommande kränkningar av mänskliga rättigheter och barnets rättigheter som uppstår vid tvångsäktenskap och barnäktenskap. Det är upprörande att tvångsäktenskap och barnäktenskap tolereras med hänvisning till invandrares kultur och traditioner trots den uppenbara kränkningen av grundläggande rättigheter. Sådana äktenskap går inte att försvara på något sätt, slår församlingen fast och uppmanar medlemsländerna att lagstifta så att 18 år blir åldersgräns för äktenskap.

Barnäktenskap handlar alltid om tvång, underströk *Helena Bargholtz*. Tvångsäktenskap ska dessutom ingalunda betraktas som en kvinnosak. Tvångsäktenskap påverkar de berörda negativt på många sätt. Bortgifta flickor får i regel avbryta skolan. De berövas både sociala kontakter och nödvändiga kunskaper. Sexuellt umgänge i ung ålder och tidigt havandeskap innebär alltid en hälsorisk.

4.9.3 Försvinnanden och mord på kvinnor i Mexiko

Sedan nyheter börjat komma fram om att ett stort antal *kvinnor och flickor sedan 1993 försvunnit eller mördats i delstaten Chihuahua i Mexiko* hade jämställdhetsutskottet begärt Venedigkommissionens utlåtande om Mexikos konstitutionella reformer om maktfördelning mellan federationen och delstaterna. En rapport om denna fråga debatterades vid junisessionen (dok. 10551, rek. 1709, res.1454). Mexiko har observatörsstatus i Europarådet. Ansvaret för utredning och åtal, som ligger på delstatsnivå, negligeras och korruption gör situationen än värre. Församlingen anser att den federala åklagaren borde kunna ta över från delstaterna när det gäller dessa mordfall. Den mexikanska kongressen uppmanas att fullfölja konstitutionella reformer i enlighet med Venedigkommissionens utlåtande och se till att de som begått brott eller underlåtit att utreda dem straffas. Församlingen understryker vikten av att förebygga våld mot kvinnor.

Helena Bargholtz konstaterade på ALDE:s vägnar att den grupp kvinnor som rapporten handlar om är mellan 13 och 30 år gamla. Världen över verkar just denna ålder tillsammans med fattigdom göra kvinnor och flickor särskilt sårbara. Med hänsyn till de mördade mexikanska kvinnornas öden och för att rätta till orättvisorna förtjänade Venedigkommissionen församlingens stöd för sitt arbete.

4.9.4 Kvinnor och religion

Vid höstsessionen debatterades en rapport om *kvinnor och religion i Europa* (rek. 10670, res. 1464). Församlingen uppmanar medlemsstaterna att garantera en tydlig åtskillnad mellan kyrka och stat. Vissa religioner tillskriver fortfarande kvinnor en underordnad ställning och inskränker kvinnors rättigheter genom förbud av preventivmedel, abort och skilsmässor, påpekas i rapporten.

Helena Bargholtz, som talade å ALDE:s vägnar i debatten, undrade om religionen är farlig för kvinnor. Den slutsatsen kunde lätt dras av rapporten som tar upp flera fall där kvinnors rättigheter kränks i religionens namn. Hedersmord, tvångsäktenskap och könsstympning är bland de grymma behandlingar som kvinnor utsätts för. Oberoende om kvinnor är troende eller inte påverkar religionen deras liv direkt eller indirekt.

FN:s rapportör om religionsfrihet, *Asma Jahangir*, var inbjuden att ge sin syn på samspelet mellan kvinnors rättigheter och religionsfrihet. Hon poängterade behovet av att skydda alla människors fri- och rättigheter utan att särskilja någon grupp.

4.9.5 Diskriminering av kvinnor i arbetslivet och inom sport

Trots omfattande internationell och nationell lagstiftning blir kvinnor diskriminerade i arbetslivet. Det konstaterade församlingen då den behandlade *diskriminering av kvinnor som arbetskraft och på arbetsplatserna* (dok. 10484, rek. 1700). Församlingen konstaterar att problemet med kvinnodiskrimineringen är tredelat: För det första har kvinnor svårt att få tillträde till arbetsmarknaden. Generellt sett är arbetslösheten hos kvinnor högre än hos män och fler kvinnor än män arbetar deltid. För det andra finns det fortfarande osakliga löneskillnader mellan könen. Det tredje problemet är att kvinnor förbises rutinmässigt vid befordringar. Diskrimineringen bidrar till lägre ekonomisk tillväxt, minskade skatteintäkter och större utgifter i samband med arbetslöshet och för socialförsäkringar. Församlingen rekommenderar att Ministerkommittén startar ett projekt för att bekämpa diskriminering i arbetslivet.

Vid samma tillfälle behandlade församlingen en rapport om *diskriminering av kvinnor och flickor inom idrotten* (dok. 10483, rek. 1701). Kvinnor diskrimineras fortfarande när det gäller tillträde till och utövande av såväl amatörsport som professionell sådan. Det visas bl.a. genom avsaknaden av stöd till kvinnor och flickor som visar potential inom en sport, otillräcklig mediebe-

vakning och begränsad finansiering. Det saknas kvinnor på poster inom sportens styrande organ. Församlingen uppmanar Ministerkommittén att bl.a. fortsätta att främja kvinnligt deltagande i sport, att bekämpa kvinnodiskriminering i sport och att utarbeta en europeisk strategi för kvinnor och sport.

I debatten gav *Birgitta Ahlqvist* exempel från den svenska arbetsmarknaden. Trots att Sverige av många betraktats som ett land där kvinnorna har en bra ställning i arbetslivet är det ett faktum är att fler kvinnor än män jobbar deltid, att kvinnor i genomsnitt tjänar 80 % av männens lön och att kvinnor i större utsträckning än män utför hushållsarbetet. Det är viktigt att visa att könsdiskriminering aldrig kan tolereras på arbetsmarkanden, avslutade hon.

Förteckning över församlingens beslut

Rekommendationer

Nr

- 1690 Konflikten i Nagorno-Karabachområdet som behandlas av OSSE:s Minskkonferens
- 1691 Skyddet av de mänskliga rättigheterna i Kosovo
- 1692 Omständigheterna kring arresteringen och åtalet av höga företagsledare inom Yukos
- 1693 Parlamentariska församlingens bidrag till Europarådets medlemsländers tredje toppmöte
- 1694 Relationerna mellan Europa och Förenta staterna
- 1695 Utkast till konvention om åtgärder mot människohandel
- 1696 Planer på att inrätta ett organ för grundläggande rättigheter inom EU
- 1697 Europeiska Federationen för forsknings- och informationscentra om sekterism (FECRIS): Begäran om konsultativ status inom Europarådet
- 1698 Rättigheterna för barn på institutioner: uppföljning av parlamentariska församlingens Rekommendation 1601 (2003)
- 1699 Laglig grund för Förenta staternas internering i Guantánamo Bay
- 1700 Diskriminering av kvinnor i arbetslivet och på arbetsplatserna
- 1701 Diskriminering av kvinnor och flickor inom idrotten
- 1702 Pressfrihet och journalisters arbetsförhållanden i konfliktområden
- 1703 Skydd av och hjälp till asylsökande barn som skilts från föräldrarna
- 1704 Folkomröstningar: för en god tillämpning i Europa
- 1705 Den senaste politiska utvecklingen i Republiken Makedonien vad gäller regional stabilitet
- 1706 Medier och terrorism
- 1707 Situationen i Mellanöstern
- 1708 Den rådande situationen i Kosovo
- 1709 Försvinnanden och mord på ett stort antal kvinnor och flickor i Mexiko
- 1710 Rysslands uppfyllande av förpliktelser och åtaganden
- 1711 Uppföljning av Resolution 1359 (2004) om politiska fångar i Azerbajdzjan
- 1712 Uppföljning av Tredje toppmötet
- 1713 Demokratisk tillsyn av säkerhetssektorn i medlemsländerna
- 1714 Avskaffande av restriktioner i rätten att rösta
- 1715 Förbättring av genvägen på behovet av mental hälsa i Europa
- 1716 Främjande av en 5:e världskonferens för kvinnor i FN:s regi
- 1717 Utbildning för fritidsaktiviteter

- 1718 Samverkanspolitik som en positiv åtgärd för reglering av migrationen
- 1719 Påtvingade försvinnanden
- 1720 Utbildning och religion
- 1721 Demokratiska institutioners sätt att fungera i Moldavien
- 1722 Ukrainas uppfyllande av förpliktelser och åtaganden
- 1723 Tvångsäktenskap och barnäktenskap
- 1724 Europarådet och EU:s granskningspolicy
- 1725 Europa och fågelinfluensan – förebyggande hälsoåtgärder
- 1726 Allvarliga kränkningar av de mänskliga rättigheterna i Libyen – omänsklig behandling av bulgarisk sjukvårdspersonal
- 1727 Påskyndande av asylprocedurerna i Europarådets medlemsländer
- 1728 Europarådets parlamentariska församlings budgetbefogenheter
- 1729 FN:s flyktingkommissaries (UNHCR) verksamhet
- 1730 Förvaltning av kulturegendom i privat regi

Resolutioner

Nr

- 1415 Georgiens uppfyllande av förpliktelser och åtaganden
- 1416 Konflikten i Nagorno-Karabachområdet som behandlas av OSSE:s Minskkonferens
- 1417 Skyddet av de mänskliga rättigheterna i Kosovo
- 1418 Omständigheterna kring arresteringen och åtalet av höga företagsledare inom Yukos
- 1419 Genetiskt modifierade organismer (GMO)
- 1420 Utsikterna för fred i Mellanöstern
- 1421 Relationerna mellan Europa och Förenta staterna
- 1422 Europa och tsunamikatastrofen
- 1423 Hur löser man arbetslöshetsfrågan i Europa?
- 1424 Stärkande av social sammanhållning och sysselsättning: fler och bättre jobb
- 1425 Revision av direktiven för församlingens utskott
- 1426 Kandidater till den europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna
- 1427 Planer på att inrätta ett organ för grundläggande rättigheter inom EU
- 1428 Den deporterade mesketiska befolkningens situation
- 1429 Asylsökare och irreguljära migranter i Turkiet
- 1430 Industriella faror
- 1431 Påbörjande av en granskningsprocedur och dialog efter granskningen

- 1432 Valproceduren inom parlamentariska församlingen till andra poster än ordförande och vice ordförande
- 1433 Laglig grund för Förenta staternas internering i Guantánamo Bay
- 1434 Europas ökande energisårbarhet
- 1435 Energisystem och miljön
- 1436 Irans nukleära program: behovet av en internationell reaktion
- 1437 Migration och integration: en utmaning och en möjlighet för Europa
- 1438 Pressfrihet och journalisters arbetsförhållanden i konfliktområden
- 1439 Miljöförstöring till havs
- 1440 Den senaste politiska utvecklingen i Republiken Makedonien vad gäller regional stabilitet
- 1441 Utvecklingsutmaningar för Europas öar
- 1442 Strejkrätten inom nödvändiga tjänstesektorer: ekonomiska konsekvenser
- 1443 Protest mot kreditiv för enstaka medlemmar i en nationell delegation till parlamentariska församlingen på faktiska grunder
- 1444 Skydd av europeiska deltaland
- 1445 Ökning av antalet platser i "jämförhetsutskottet" till 83
- 1446 Samarbete och hållbar utveckling i den adriatiska havsbassängen
- 1447 Begäran om debatter under rubrikerna "Aktuella angelägenheter" och "Brådskande angelägenheter" (Regel 50.2 och 52.2 i församlingens procedurregler)
- 1448 Deadline för bordläggning av ändringsförslag
- 1449 Miljön och utvecklingsmålen för millenniet
- 1450 Världsbanken, Internationella valutafonden och förverkligandet av de s.k. millenniemålen
- 1451 EBRD:s bidrag till ekonomisk utveckling i centrala och östra Europa
- 1452 Situationen i Mellanöstern
- 1453 Den rådande situationen i Kosovo
- 1454 Försvinnanden och mord på ett stort antal kvinnor och flickor i Mexiko
- 1455 Rysslands uppfyllande av förpliktelser och åtaganden
- 1456 Demokratiska institutioners sätt att fungera i Azerbajdzjan
- 1457 Uppföljning av Resolution 1359 (2004) om politiska fångar i Azerbajdzjan
- 1458 En konstitutionell reformprocess i Armenien
- 1459 Avskaffande av restriktioner i rätten att rösta
- 1460 Förbättring av genvägen på behovet av mental hälsa i Europa
- 1461 Kuriska näset, oljan och miljön
- 1462 Samverkanspolitik som en positiv åtgärd för reglering av migrationen

- 1463 Påtvingade försvinnanden
- 1464 Kvinnor och religion i Europa
- 1465 Demokratiska institutioners sätt att fungera i Moldavien
- 1466 Ukrainas uppfyllande av förpliktelser och åtaganden
- 1467 OECD och världsekonomin
- 1468 Tvångsäktenskap och barnäktenskap
- 1469 Språket som problem när det gäller att få tillgång till allmän sjukvård i Brysselregionen
- 1470 Kostnaden för en gemensam jordbrukspolitik
- 1471 Påskyndande av asylprocedurerna i Europarådets medlemsländer
- 1472 Avskaffande av den sista delen av järnridån i centrala Europa
- 1473 Europeiska vattenvägar: fokus på Donau–Oder–Elbe-kanalprojektet
- 1474 FN:s flyktingkommissaries (UNHCR) verksamhet
- 1475 Europaprisets 50-årsjubileum – överblick och perspektiv

Yttranden

Nr

- 253 Utkast till konvention om åtgärder mot människohandel
- 254 Utkast till konvention om penningtvätt, finansiering av terrorism, eftersökningar, beslagtagande och konfiskering av inkomster från brott
- 255 Utkast till konvention om förebyggande av terrorism
- 256 Europarådets budget för budgetåret 2006
- 257 Församlingens utgifter budgetåret 2006